

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

BIBLIOTECA
„VEAC NOU” NR. 32

Serghei Antonov:

DEMONSTRAȚIA

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

35 (963)

ANUL XIX
30 august 1963
12 pagini, 1 leu

Pe țărmul
Mării
Baltice

Citiți în pag. 6-7:

Cibernetica și creierul

Vederea optică
și vederea dermatică

Cuburi și imagini în spațiu

memento

anchetele sociale

Cititorii noștri au avut de mai multe ori prilejul să afle despre anchetele organizate de „Komsomolskaia pravda” în rîndul tineretului sovietic. Aceste anchete au stîrnit un legitim interes în opinia publică sovietică și chiar peste hotarele U.R.S.S. Recent, revista „Voprosi filozofii” (nr. 6/1963) a tras cîteva concluzii interesante asupra sondajelor efectuate de „Komsomolskaia pravda”. Într-un articol intitulat „Profilul moral al tineretului sovietic”, M. Ighithanian scrie, de pildă, că rezultatele anchetei au confirmat că, sub influența noilor rapoarturi sociale și a ideologiei și eticii comuniste, în sinul tineretului sovietic se consolidează trăsăturile purității morale, ale unui patriotism însuflețit, trăsăturile internaționalismului și umanismului, optimismul. Această apreciere poate fi socotită într-adevăr întemeiată dacă ne gîndim că la cea mai mare anchetă organizată de „Komsomolskaia pravda”, la care ziarul a primit 17.500 de răspunsuri, caracteristicile esențiale ale tineretului sovietic de astăzi au fost astfel formulate de cei chestionați: patriotismul (5592 răspunsuri), dragostea de adevăr, curajul, voința (5411 răspunsuri), devotamentul față de comunism (3865 răspunsuri), setea de a cunoaște (3585 răspunsuri), dragostea de muncă (3460 răspunsuri), spiritul colectivist (2598 răspunsuri), entuziasmul și vitalitatea (2103 răspunsuri), aspirația către pace (1089 răspunsuri), dragostea de pace (1042 răspunsuri), internaționalismul (535 răspunsuri).

Declarîndu-se satisfăcut de cele revelate de această anchetă, omul de știință sovietic scrie că „însăși organizarea ei a însemnat un mod de activizare a opiniei publice, de concentrare a atenției asupra marilor probleme sociale”.

În același timp ni se pare interesant să semnalăm și o altă idee din articolul lui M. Ighithanian și anume din partea în care autorul polemizează cu sociologia burgheză. M. Ighithanian afirmă că orice anchetă trebuie combinată cu alte metode ca: analiza statistică, observații, interviuri, folosirea constatărilor făcute de organele publice pentru a da o imagine de ansamblu a fenomenului cercetat. În sfîrșit, subliniază autorul articolului din „Voprosi filozofii”, utilitatea acestui mijloc de sondare a opiniei publice depinde într-o măsură hotărîtoare de capacitatea celor ce o întreprind de a se orienta în tendințele generale ale dezvoltării sociale, în definierea scopului și criteriilor anchetei, depinde de desfășurarea anchetei și de modul de generalizare a rezultatelor.

m. v.

viitorul „mării putrede”

Priveliștile Crimeii de nord sînt aspre, sălbatiche. Pe de o parte stepa aridă cu vîrtejuri de praf, pe de alta întinderea nu mai puțin pustie, saturată de sare și hidrogen sulfurat a „Mării putrede” cum e numit golful Sivaș de lângă Marea de Azov.

Dar iată că de la o vreme locurile acestea pustii, ocolite de oameni, au început să prindă viață. Căci sarea depozitată aici timp de milenii constituie o imensă mină naturală cu o suprafață de aproximativ 2500 km².

Cu cît pătrunzi mai adînc în golf, cu atît apa are o concentrație mai mare de sare. Mai ales vara, cînd evaporarea intensă face ca procentul de salinitate să crească rapid. În regiunea meridională a Sivașului, de pildă,

fiecare litru de apă cuprinde 170 grame de sare, cu alte cuvinte de cinci ori mai multă decît conține, proporțional, oceanul mondial și de 17 ori mai multă decît Marea de Azov.

Imensa bogăție a fost exploatată, desigur rudimentar, încă din antichitate. Mai întîi de către scii și polovțienii, apoi de către greci și romani și, mai aproape de vremurile noastre, de ruși care foloseau sarea nu numai pentru nevoile proprii, ci o și exportau în cantități masive în Orientul Apropiat și Îndepărtat.

Adevărata valorificare a bogățiilor cuprinse de apele „Mării putrede” a început abia în anii puterii sovietice. Expediții științifice au cercetat minuțios golful, au studiat regimul hidrologic, de temperatură și al vînturilor, au determinat compoziția sărurilor și au elaborat metode moderne de extracție. În plus, milurilor sedimentare le-au fost stabilite admirabile calități curative. Așa în zilele noastre „Mării putrede” i se prezice un strălucit viitor.

Între altele, proiectele savanților și inginerilor sovietici prevăd lucrări de mare amploare, îndeosebi hidrotehnice, care vor transforma apele mării într-un combinat chimic complet mecanizat. Golful va fi împărțit în compartimente unite prin ecluze care vor menține apa la nivelul necesar, ușurînd extracția. Iar bazinele de evaporare vor fi legate, la rîndul lor, prin țevi de rezervoare și, de aici, direct de uzinele chimice în așa fel încît muncitorii nu vor mai fi expuși acțiunii nocive a soluțiilor sărate.

Uzinele și combinatele ce vor răsări pe țărmul „Mării putrede” vor produce un soi de ciment derivat din clorură de magneziu, folosit la fabricarea elementelor de construcție neinflamabile, „sovelitul”, un izolant termic pe bază de magneziu și amiantă, materiale refractare ultrarezistente, îngrășăminte pentru agricultură, magneziul metalic atît de necesar industriei de avioane și automobile.

Se va schimba și aspectul regiunii. Solurile desalinizate se vor preface în înfloritoare grădini, în mijlocul cărora vor fi ridicate moderne centre de cîră pentru cei suferinzi.

a. b.

clubul tinerilor arheologi

Totul a început în ziua cînd secția de arheologie a Muzeului de istorie și reconstrucție a orașului Moscova a fost înștiințată, telefonic, că în groapa de fundație a unei clădiri excavatorul a scos la iveală niște oase mari, pare-se ale unui mamut.

— Veniți mai repede, — insistă la telefon o voce alarmată. — Altmînterj oasele sînt în pericol de a li sparte de cupa excavatorului.

La iașa locului arheologii au fost întîmpinați de Serioja Cirkov, posesorul vocii de la telefon, care împreună cu un grup de elevi a dat apoi un ajutor efectiv oamenilor de știință la săpături și la reconstituirea fragmentelor de oase. De atunci pasiunea cîntărilor nu i-a mai părăsit pe tineri. Mai mult, ea a făcut adevărate ravații printre școlarii din Moscova și împrejurimi. Așa a luat naștere Clubul tinerilor arheologi de pe lângă Muzeul de istorie și reconstrucție a orașului Moscova.

În vara anului trecut Muzeul a organizat trei expediții arheologice cu participanți recrutați exclusiv dintre membrii clubului. Expedițiile au făcut săpături în regiunea străvechilor așezări din parcul Kunțevo și din Borviha și au cercetat mormintele slave de la Odînovo, adunînd date interesante despre viața crescătorilor de vite care au trăit pe pămîntul Moscovei în primele veacuri ale erei noastre. La Odînovo liniile arheologice au dezgropat telurile podobe folosite de strămoșii lor iar un elev de la școala nr. 128, A. Staniukovici, a descoperit, lângă satul Jukovka, o așezare necunoscută arheologilor, datînd din epoca timpurie a fierului.

Tinerii prieteni ai muzeului nu se mulțumesc însă numai să-i completeze fondurile, ci se ocupă și de popularizarea bogățiilor muzeului. Valentin Korneev, de pildă, (astăzi student în anul I al Facultății de istorie) a pregătit, pe vremea cînd era încă elev, o interesantă excursie tematică, „Moscova antică”, foarte apreciată de vizitatorii muzeului. Alți tineri arheologi au adunat și sistematizat materiale despre istoria altor orașe și regiuni.

Clubul tinerilor arheologi dă membrilor săi cunoștințe multilaterale, temelnice. Și chiar cei care, absolvînd școala medie, nu se înscriu la facultatea de specialitate, nu vor renunța niciodată la pasiunea din tinerețe ci vor rămîne veșnic îndrăgostiți de istoria orașului lor.

d. c.

vești din Kazahstan

Este un loc comun să mai afirmi astăzi că fostele regiuni inapoiate din Asia Centrală au fost chemate de puterea sovietică la o viață nouă, înfloritoare, că sînt astăzi republici cu o economie și o dezvoltare culturală care lasă de departe în urmă nu numai țări limitrofe din Asia ci și multe țări capitaliste din Europa, intrate de mult în concertul națiunilor civilizate. Și totuși, știrile care ne parvin de pe acele meleaguri nu se poate să n-aiibă de fiecare dată un ecou puternic în conștiința noastră, pentru că sînt tot atîtea mărturii ale forței de creație a socialismului, ale apropiării comunismului.

Din relatările ziarelor aflăm, de pildă, că școlile superioare din Kazahstan sînt zilele acestea în fierbere: se dau examenele de admitere. Pînă aici, s-ar putea spune, nimic excepțional. Dar să facem un mic efort și să ne spunem că zilele astea se dau examenele la universitatea din Kazahstan, la institutele politehnice, industriale, tehnologice, pedagogice, de medicină, agricultură etc din republică și numaidecit vom avea înaintea ochilor imaginea unei lumi aflate într-un impetuos elan către culmile progresului uman.

Da, în Kazahstan se simte o mare nevoie de specialiști de înaltă calificare în toate domeniile. De aceea, numărul studenților din anul întîi va spori toamna aceasta cu 2400 față de anul trecut. În special va spori, după cum anunță „Kazahstanskaia pravda”, numărul celor care studiază prin corespondență sau la cursurile de seară, ceea ce va deschide noi posibilități tinerilor doritori să treacă pragul cetății științei de a studia fără să părăsească locul de muncă.

Lărgirea rețelei de filiale a institutelor existente deschide la rîndul ei perspective promițătoare. La Leninogorsk se va deschide, de pildă, anul acesta o filială a Institutului politehnic kazah care va forma ingineri de mine.

De asemenea, de la Moscova a venit recent vestea că guvernul sovietic a hotărît să întîmteze alte cinci focare de învățămînt superior în R.S.S. Kazahă: un institut de agronomie în vestul republicii, un institut economic la Alma-Ata, un altul de industrie ușoară și alimentară la Djambul, un institut de ingineri constructori la Tselinograd și o uzină-institut la Temir-Tau.

Și încă nu e totul.

În școlile superioare din Moscova, Leninograd, Kiev, Taskent, Sverdlovsk, Novosibirsk și din alte orașe au fost rezervate anul acesta șase sute de locuri pentru tinerii veniți din Kazahstan, cărora li se vor asigura, bine înțeles, cămine, burse și toate celelalte facilități de care se bucură în general studenții sovietici.

c. p.

vechile metode... moderne

„Și constructorii „au înălțat orașul în patru săptămîni”! Nimic uimitor. Un bloc în 14 zile, un cartier nou în două luni etc., etc... Ne-am obișnuit acum să citim zilnic în ziare asemenea știri, vești spune. Dar, nu! Construirea unui oraș în patru săptămîni este relatată nu de un cotidian din zilele noastre ci de „Tartstvennaia kniga”, editată la Petersburg în 1769.

Orașul se numea Svieajsk pe Volga și a fost construit de inginerul rus Ivan Virodkov. Primul lucru de care s-a îngrijit Virodkov înainte de a porucea la înălțarea „orașului cu pereți din birne, cu turnuri și porți, ca la un oraș adevărat” a fost să organizeze fabricarea elementelor care urmau să alcătuiască viitoarele construcții. Detaliile tip pentru turnuri, case, pereți cetații, biserică — toate au fost pregătite din timp. Este vorba, după cit se pare, de o adevărată „uzină de prefabricate” organizată în anul 1551.

Încă în secolul al XV-lea de altfel la Moscova se vindeau „pe piață” case care puteau fi ușor demontate și din nou montate. Detaliile care le alcătuiau — uși, ferestre, scări, lavițe de dormit — aveau dimensiuni precise sau, cum am spune azi, erau standardizate. Trebuie să adăugăm că în construcția acestor case aproape că nu se foloseau cuie și alte accesorii metalice.

Orașul înălțat acum 400 de ani după metode rapide de construcție era, după cum aflăm din „Tartstvennaia kniga”, o „construcție ingenioasă”. Așadar, metodele rapide de construcție, numite și „moderne” au o vechime de mai bine de patru veacuri.

a. v.

Întorcerea din tabăra de vară

3 000 de orașe noi

... facem o călătorie pe meridianele și pa-

... U.R.S.S. având drept ghid cea mai

... hartă economică a Uniunii Sovietice

... din multitudinea de fenomene întâlnite pe

... astă hartă, să-l alegem pe cel care carto-

... este reprezentat printr-un cerc hașurat

... care în traducere geografică înseamnă oraș.

... De ce ne-am oprit la orașe? Pentru că a-

... și dezvoltarea lor este un indiciu si-

... a dezvoltării economice a unei țări. Cu

... câtă are mai multe orașe și un procent

... ridicat de populație urbană, cu atât are,

... de industrie mai dezvoltată.

... Toate marile orașe ale lumii moderne sînt,

raganda de astăzi. Semideșertul trezit la viață

... acum Uniunii Sovietice mai mult cărbune

... decât producea întreaga Rusie țaristă.

... Asemenea Karagandei a apărut Magnito-

... gorskul (350.000 de locuitori), cetatea oțelari-

... lor de pe marginea estică a Uralilor, Nebit-

... Dagul, orașul petroliștilor din deșertul Kara-

... Kum etc. Exploatarea de petrol au transfor-

... mat satul Icimbaevo din Bașkiria în orașul

... Icimbai. Construirea uzinei de tractoare din

... Altai a transformat satul Rubțovka în orașul

... Rubțovsk. Satul Assake a devenit orașul pe-

... troliștilor uzbeki Leninsk iar centrul metalur-

... gic Begovate a apărut în locul vechiului sat

... cu același nume.

... Lista exemplelor de mai sus ar putea fi

... completată cu alte sute de orașe. Este sufici-

... ent, însă, dacă amintim că numai în bazinul

... Donbasului au fost transformate în orașe 40

de-a lungul țărmului nordic Marea drum ma-

... ritim de nord care leagă pe de-o parte por-

... turile de la Marea Baltică și Marea Neagră cu

... regiunile nordice, iar pe de altă parte reduce

... la jumătate distanța Murmansk-Vladivostok.

... De-a lungul acestui drum au apărut orașe-

... porturi. Cel mai important — Murmanskul —

... are 200.000 de locuitori. Inițial un mic sat

... de pescari pe țărmul Mării Barent, s-a trans-

... format apoi în oraș care, dezvoltându-se din

... ce în ce mai mult, a ajuns azi — de departe

... — cel mai mare oraș de pe glob situat din-

... colo de cercul polar.

... Alt oraș în plină dezvoltare situat la latitu-

... dine mare este Vorkuta — orașul geologilor

... ce prospectează bogata regiune în depozite de

... cărbuni — Peciora. Și la fel ca Vorkuta a a-

... părut Mimii — orașul diamantelor din Iaku-

tori, întâlnim azi orașe mari construite în spe-

... cificul orient. Cîteva cifre. Dușanbe, capi-

... tala Tadjikistanului era înainte de Revoluție

... un mic sat, astăzi depășește 300.000 de lo-

... cuitori: Frunze, capitala Kirghiziei care are

... azi 330.000 de locuitori nu depășea 12.000 în

... 1920, iar Alma-Ata, capitala Kazahstanului,

... oraș de 600.000 de locuitori, era în trecut un

... mic orașel de provincie complet rupt de res-

... tul țării

... Pretutindeni te întimpină haina nouă a o-

... rașelor. La Tallin sau Minsk, la Așhabad sau

... Chișinău, Tașkent sau Riga se construiește

... mult, ieftin și de bună calitate. Fără să vrei

... te gîndești: „Comunismul... înseamnă viața

... cea mai bună pentru toți oamenii muncii,

... pentru fiecare om”.

... Zorii minunați ai acestei ere se profilează

Gh. Neamu
Cercetător științific
la Institutul de geologie-geografie

Cînd tinerii își construiesc orașe

Și acum să ne întoarcem cu gîndul la în-

... ceputul deceniului patru al secolului nostru.

... Cîteva izbe în inima

... unei păduri de influen-

... ță musonică pe malul

... unui fluviu puțin navi-

... gat pe atunci — Amur-

... ul. Sîntem în localita-

... tea Permskoie.

... La chemarea Comso-

... molului, în 1932, zeci

... de mii de tineri și ti-

... nere au pornit spre a-

... cest colț îndepărtat al

Constructor din noul oraș Amursk

Popasuri prin cîteva mari orașe

În oricare mare oraș sovietic ar sosi vizita-

... torul, de la început el e impresionat de rit-

... mul impetuos al construcțiilor de locuințe. La

... Moscova, de exemplu, numai între 1959—1962

puncte de reper

um se nasc rașele noi

Orașele moderne sînt construite pe bază

... planuri fundamentate științific. În Uni-

Și dincolo de Cercul polar se construiește comunismul

În condițiile climatului aspru specific zo-

... nelor de dincolo de cercul polar se muncește,

... se creează, se produc bunuri materiale pentru

... și sco-

neuitatul mai 1945..

ULTIMELE ZILE DE RĂZBOI
PRIMELE ZILE DE PACE

(urmare din nr. 33)

Așadar, Hitler era la curent cu toate — sau cel puțin cu o mare parte din manevrele de culise. Acum e limpede de ce Alfred Jodl și Wilhelm Keitel, deveniți executorii testamentari ai lui Hitler la Flensburg, au elaborat planul „de vinzare” a Germaniei către puterile occidentale, pentru a asigura cu acest preț menținerea potențialului militar „al marii Germanii”.

Analizând sensul ultimului plan hitlerist te gândești fără să vrei că e același lucru cu ceea ce face Adenauer; același lucru pe care-l doarește N.A.T.O. și caută să-l realizeze Bonnul; același plan pe care-l pun în aplicare Heusinger și Speidel.

Interogatoriul de la Bad-Mondorf

Clădirea marelui stat major al trupelor americane de ocupație din Germania, aflată la Frankfurt pe Main, era nu numai în centrul atenției locuitorilor orașului, ci al întregii țări. Clădirea fusese construită în jurul anului 1930 de faimosul trust „I. G. Farbenindustrie”, care-și instalase acolo organele de conducere. De acolo porneau fire spre uriașele uzine de armament de la Hechst, Leverkusen și Friedrichshafen, spre filialele lui „I. G. Farben” din lagărele de exterminare hitleriste, spre toate organele de conducere ale industriei de război a celui de-al treilea Reich. În sfârșit, de acolo porneau firele care duceau spre partenerii americani și englezi ai lui „I. G. Farben”: trustul „Imperial Chemical Industries”, spre Dupont și Morgan.

În timpul războiului, consiliul de conducere al lui „I. G. Farben” fusese supranumit „consiliul zeilor”. Și într-adevăr, membrii acestui consiliu aveau în Germania o situație neobișnuită: făceau parte din sute de consilii de administrație, din statele majore ale Wehrmachtului, din conducerea SS — erau literalmente prezenți pretutindeni. Cu atât mai surprinși au fost dar locuitorii Frankfurtului când au văzut că tot orașul fusese transformat în ruine de aviația anglo-americană, numai uriașa clădire a lui „I. G. Farben”, țintă ideală pentru bombardiere, rămăsese intactă. Încă atunci, în 1945, se spunea în oraș: „Relațiile cu americanii au fost de folos directorilor lui „I. G. Farben”.

În această clădire și-a instalat dar generalul Eisenhower cartierul general și alegerea a fost într-adevăr bună. Clădirea era confortabilă, spațioasă. Era înconjurată de un parc imens. Pretutindeni, liniște, aer curat...

La 15 iunie 1945 un grup de ofițeri sovietici, printre care și autorul acestor rânduri, a putut să se convingă de calitățile acestei clădiri din Frankfurt. Dar particularitățile ei arhitectonice ne-au interesat cel mai puțin. Mult mai mult ne-au interesat, dimpotrivă, rezultatele disputei care se desfășura cu ușile închise într-un birou în care intraseră doi ofițeri din grupul nostru.

Iată despre ce era vorba. În ziua capitulării Germaniei hitleriste reprezentanții comandamentelor sovietice și american se înțeleseseră că ofițeri sovietici vor putea interoga pe principalii criminali de război căzuți în mîinile americanilor. Trecuse vremea și într-adevăr, cele mai multe dintre căpeteniile celui de-al treilea Reich se aflau în mîinile americanilor. La începutul lui iunie comandamentul sovietic hotărîse că era timpul să amintească aliaților de făgăduiala lor. Acesta era scopul venirii micului nostru grup la Frankfurt pe Main.

Dar se vădi că lucrul nu era atât de simplu. Generalul Eisenhower nu se afla acolo, așa că trebuia să discutăm cu generalul Bedell Smith, șeful statului său major și cu generalul Strong, șeful Direcției de investigații. Cei doi generali aveau o atitudine cel puțin stranie față de ofițeri sovietici. Veneau cu tot felul de argumente ca să ne dovedească că nu aveau dreptul să-i interogăm pe criminalii de război germani. Disputa s-a tot prelungit, pînă cînd noi am declarat că vom pleca numaidecît la Berlin și vom aduce la cunoștința comandamentului sovietic și a Moscovei poziția celor doi generali.

Mărturisesc că pe atunci nu ne dădeam seama că aveam de-a face cu unul din cei mai înrași dușmani ai Uniunii Sovietice. Generalul Bedell Smith și-a cîștigat această faimă după război, mai întîi ca ambasador american la Moscova și mai apoi ca șef al Direcției centrale de investigații a S.U.A. Dar și în 1945 era unul

În Ziua Victoriei, ostași sovietici pe treptele fostei cancelării a Reichului hitlerist.

dintre cei mai reacționari generali americani; chiar în primăvara aceluia an (înainte de 9 mai) purtase tratative cu Alfred Jodl privitoare la o „capitulare parțială” și vorbise cu el despre „primejdia bolșevică”. Cine știe, poate ne pune pe picioare tocmai pentru că se temea ca Jodl să nu fie la urmă, generalul...

Pînă la urmă, generalii Smith și Strong, au trebuit totuși să se declare de acord cu interogarea criminalilor de război de către ofițeri sovietici. Era evident că voiau să evite un scandal; le-ar fi fost greu să-și argumenteze refuzul. Așa încît au ales altă cale: au limitat numărul celor care urmau să fie interogați (i-au exclus dintre ei pe Ribbentrop și pe Kaltenbrunner), au fixat un termen de două zile pentru interogatori și au făcut și alte rezerve. Și abia după aceea am putut pleca mai departe, însoțiți de un maior, șeful secției pentru problemele prizonierilor, om circumspect dar corect.

Ținta călătoriei noastre era mica stațiune climaterică Bad-Mondorf de lângă Luxemburg. Acolo era lagărul american pentru marii criminali de război, condus de colonelul Andrews, care apoi a devenit directorul închisorii din Nürnberg.

Lagărul avea un aspect cit se poate de pașnic: într-un parc splendid, printre alei frumoase, se înălța un hotel cu trei etaje în care se aflau generalii și miniștrii Reichului luați prizonieri. Colonelul Andrews numea clădirea „închisoare”; dar ea nu aducea de fel a temniță. Desigur, parcul fusese îngrădit cu sîrmă ghimpată și ferestrele „celulelor” aveau niște gratii subțiri. Iar dacă mai ținem seama și că, cu puțin înainte de venirea noastră, colonelul Andrews dăduse ordin ca saltelele moi din „celule” să fie înlocuite cu altele tari avem o imagine de ansamblu despre măsurile luate...

Hotelul își schimbase prea puțin înfățișarea: covoarele roșii, palmierii și tablourile cu rame de peșteră aveau încă în locurile lor. Seara, în holerile răcoase și confortabile nu se adunau bolnavi de podagră, ci ofițeri superiori ai Germaniei hitleriste. Conducerea închisorii nu socotea că trebuie să-i lipsească de această mică plăcere.

Spre deosebire de Smith și Strong, colonelul Andrews ne-a primit foarte politicos și a trecut imediat la miezul problemei. N-a stăruit deloc ca să i se prezinte copii după procesele verbale. Dar ca „ersatz” ne-a propus ca la interogatori să asiste un ofițer sau un sergent american. Am acceptat, căci n-aveam ce ascunde aliaților noștri.

Cînd în dimineața zilei de 17 iunie micul nostru grup s-a apropiat de „închisoare”, am văzut că dindărătul grațiilor de la ferestrele etajelor unu și doi ne priveau o mulțime de ochi. Nu-i greu de imaginat ce trebuie să fi gîndit căpeteniile imperiului fascist nimicît la vederea ofițerilor lotetici: trei colonei, un căpitan și un locotenent major. Nu cumva aveau să fie duși la Moscova? După cum am aflat mai târziu, chiar de asta se temeau generalii și reichsleiterii.

Cum se prezentau căpeteniile de-al treilea Reich? Cea mai detestabilă impresie a produs-o Herman Göring, fostul reichsmareșal și a doua figură în stat, decorat cu toate ordinele posibile germane și ale sateliților Germaniei. În cele câteva săptămîni de captivitate slăbise mult și tunica de un albastru deschis, cu galoane de mareșal al Reichului, atrîna pe el ca pe un manechin. Era nervos, mîinile îi tremurau, se bilbia și dinții îi clănțăneau cînd bea, cu mișcări spasmodice, apă.

Dar așa a fost numai în primele cincisprezece-douăzeci de minute ale interogatoriului. Apoi, după ce a aflat că nu urma să fie evacuat din Bad-Mondorf, a prins curaj și și-a schimbat brusc atitudinea. În fața noastră am avut dintr-o dată un provincial spiritual și obraznic. Inclinăția spre minciună a fost dintotdeauna o trăsătură caracteristică a lui Göring. E de ajuns să spunem, de pildă, că fostul reichsmareșal căuta să ne convingă, fără să clipească, că aflase de pregătirea atacului împotriva U.R.S.S. numai cu o lună — o lună și jumătate înainte de 22 iunie; că n-avusese nimic comun cu incendierea Reichstagului; că fusese „protectorul” lui Thälmann și „apărătorul” evreilor din lagărele de concentrare...

La sfîrșitul interogatoriului părea foarte bine dispus. Cele mai multe spirite le făcea pe seama grasului sergent american, care se așinea într-un colț al încăperii. Cînd colonelul A. I. Potășev a vrut să știe dacă căpeteniile celui de-al treilea Reich își pregătiseră „dubluri” pentru cazul unei înfrîngerii, Göring s-a lovit peste genunchi cu mîna lui grasă și a răspuns: „Nu-i așa de ușor să mi se găsească dublură; poate doar sergentul ăsta!” Și imediat, fără să-și tragă răsuflarea, declară că ar fi dispus să-și ofere Uniunii Sovietice serviciile lui în calitate de... comandant al aviației sovietice...

*) Hitler îl destituise abia la 23 aprilie 1945, bănuindu-l de intenția de a pune mina pe putere.

Cu totul altfel s-a prezentat generalul-feldmareșal Wilhelm Keitel. Din rețeaua lui de feldmareșal nu-i mai rămăsese decît ținuța prusacă. A intrat în cameră, a raportat că a venit, a așteptat, fie pofțit să șadă și, privindu-i iscodind pe ofițerii sovietici, a început să răspundă amănunțit la întrebări. Răspundea temerar, cerîndu-și mereu iertare pentru inexactitate sau alta, făcînd eforturi să amintească cite ceva și la fiecare cîte zece minute repeta: „N-am făcut decît să execut ordinele... Führerul hotărîa sigur... N-am avut nici o putere...”

General-colonelul Jodl, „al treilea” de la Bad-Mondorf, a dovedit și acolo el fusese adevăratul comandant al statului major al lui Hitler. În comparație inexpressivă și mărginitul Keitel, Jodl cea impresia unui om pe care dacă l-ai fi trecut și la micul noptii ar fi puștune numaidecît numărul și efectivul trupelor armatelor corpurilor și diviziilor. Jodl vorbea cu plăcere nu foarte sincer dar mai sincer decît ceilalți. Nu aruncea toată vina asupra lui Hitler, ci ținea sublinieze că în toate problemele avuse și el o părere. Avea o memo excepțională

Ceilalți pensionari ai Bad-Mondorfului ne-au produs o impresie la fel de detestabilă.

Interogatoriul nostru de două zile de la Bad-Mondorf n-a putut desigur elucida toate problemele dictaturii naziste și celui de-al doilea război mondial. Ar fi fost ridicol să ne fi propus măcar ceva: noi am interogat două zile iar Nürnberg a fost nevoie pentru asta aproape un an. Dar răsfoind acum paginile proceselor verbale găsim în ele multe lucruri interesante.

Keitel și logica istoriei

Lăsîndu-se pe spătarul scaunului și rîndu-se pe gît, ca răspuns la o întrebare colonelului A. M. Smîslov Keitel a spus: „Vă dați seama că șeful statului major comandamentului suprem al unei țări care continuă să lupte nu poate fi de părere că războiul va fi pierdut. Din vara 1944 am înțeles, însă, că militarii își seseră cuvîntul și că nu mai puteau învinge, că trebuiau să intervină oarecare politici...”

Lev Bezimenski

(va urma)

Ivan Ivanovici Tvetkov

Konstantin Voronkov

Akif Djarov

Ivan Fesenko

Elena Kariakina

Nikolai Șipov

OASPEȚII NOSTRI

La invitația Consiliului general A.R.L.U.S., la 22 august a sosit în țara noastră o delegație a Asociației de prietenie sovieto-romină, condusa de Ivan Ivanovici Tvetkov, locțiitor al ministrului culturii al U.R.S.S., membru în conducerea Uniunii asociațiilor sovietice de prietenie și relații culturale cu străinătatea.

Din delegație mai fac parte: Konstantin Voronkov, secretar al Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S., Akif Djarov, deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S., membru al C.C. al P.C. din Azerbaidjan, Erou al Muncii Socialiste, petrolist din Baku, Ivan Fesenko, secretar al Co-

mitetului regional Cernăuți al P.C. din Ucraina, Elena Kariakina, artista a poporului, președinta filialei Leningrad a Asociației de prietenie sovieto-romine. Nikolai Șipov, profesor la Școala superioară de partid de pe lângă C.C. al P.C.U.S. din Moscova.

În aceeași zi oaspeții au făcut o vizită la Consiliul general A.R.L.U.S.

În zilele care au urmat delegația Asociației de prietenie sovieto-romine a făcut o vizită prin țară, luând cunoștință de realizările poporului nostru în construcția socialistă.

Primul critic.
Scriitoarea Nina Maximovici și fiul ei.

Un roman adevărat

Din rîndul oamenilor înzestrați cu adevărate tezaure sufletești — așa cum se întîlesc foarte mulți în U.R.S.S. și despre care ziarele și revistele sovietice vorbesc în mod frecvent — figura Anghelinei Nikolaevna, prezentată într-un număr recent din „Sovetskaja Rossia”, se desprinde ca o strălucitoare pildă de dragoste și devotament, emoționantă prin măreția și frumusețea ei. Viața ei ar putea constitui tema unui film sau a unui roman dar ceea ce este mai ales remarcabil la această femeie e faptul că totul în existența sa poartă pecetea celei mai stricte autenticități, chiar dacă unele amănunte par mai greu de înțeles pe făgașul întîmplărilor de toate zilele.

Anghelina Nikolaevna e învățătoare la școala din satul Usadișce, de lângă Pskov. Trăiește acolo de doisprezece ani, este o soție devotată, o mamă desăvîrșită, e iubită și respectată de toată lumea pentru caracterul ei nobil și curat, pentru modul cum își îndeplinește datoriile profesionale și obștești în cadrul școlii din sat, dar mai ales pentru exemplara pietate cu care și-a închinat viața unei cauze ce iese într-adevăr din comun. Romanul vieții ei este cunoscut în toată regiunea și este un roman pe cât de frumos și înălțător, pe atît de simplu și adevărat...

Acum aproape două decenii, la sfîrșitul Marelui Război pentru Apărarea Patriei, Anghelina Nikolaevna era o fetișcană veselă și zglobie care venise din sătucul Avdoșiti, pierdut pe undeva prin pădurile din regiunea

Kirov, să se înscrie la Institutul pedagogic din Perm. Avea coșite bălaie, ochi albaștri, un nas cîrn și obraji plini de sănătate, în pofida greutăților de care războiul nu scutise nici tineretea ei. Era cea mai zburdalnică dintre colegele de la institut dar în același timp și cea mai sirguincioasă la învățătură și la diferitele munci obștești. I se prevedea un

asupra unui flăcău tare mîhnit, mai deznădăjduit decît toți ceilalți, deoarece se părea că rana lui nu mai avea vindecare. Stătea tot timpul retras în colțul lui, se frămînta, se zbătea, vorbea ca prin vis, desi era mereu treaz, despre soare, despre cîmpul înflorit, despre Volga, despre priveliștile copilăriei lui. Pe Anghelina soarta acestor tînră o năpădi de o

Scene din viața sovietică

viitor încununat de o carieră mare și frumoasă.

Urmele războiului erau încă proaspete peste tot. În orașul Perm exista un spital pentru răniții aduși de pe front și în acest spital un salon era rezervat celor mai grav mutilați. Anghelina Nikolaevna și colegele ei de la Institutul pedagogic fugeau, după orele de cursuri, la spital, în salonul celor grav răniți, pentru a da și ele o mîna de ajutor bolnavilor, îmbărbîtîndu-i cu voioșia lor, citindu-le scrisorile primite de acasă, desfătîndu-i cu cîte o lectură, oferindu-le flori și rămurile verzi.

Atenția Anghelinei se îndreptă mai ales

adîncă milă, amestecată cu o adîncă simpatie.

Ivan Ivanov — așa se numea flăcăul — fusese pilot în timpul războiului. În cursul ultimelor lupte, luase parte la un raid în regiunea Lvov unde avionul său fusese lovit de fasciști. Pilotînd cu mare greutate aparatul avariât și urmărit îndeaproape de inamic, Ivan reușise totuși să ajungă în raza dispozitivului unității sale dar, la aterizare, avionul deteriorat nu mai ascultă de comenzi. Ciocnirea cu pămîntul a fost violentă și pilotul a suferit un șoc de pe urma căruia și-a pierdut vederea. Adus la spitalul din Perm, i s-au făcut

cele mai complicate operații, fără a i se putea reda însă lumina ochilor.

Aceasta era pricina pentru care flăcăul stătea acum retras în colțul lui, copleșit de deznădejde. Ce mai poate aștepta un orb de la viață? Cine are să se mai apropie de el cu dragoste și căldură? Cum are să-și mai continue studiile, munca lui? Iar gîndul că se va întoarce acasă, în satul lui de lângă Pskov, fără vedere, condus pe drum de o mîna străină, îl doboră cu totul.

Dar iată că prietenii lui, foști camarazi de front, i-au sărit în ajutor. Împreună cu ei, Ivan s-a pregătit cu stăruință pentru examenul de admitere la Institutul pedagogic din Perm, a reușit, a devenit unul din studenții invalizi care locuiau la căminul institutului. Aici Anghelina, ea însăși studentă, se atașă și mai mult de fostul pilot, pe care îl cunoscuse la spitalul din oraș. Stătea tot timpul cu el, îi citea lecțiile, pregăteau împreună lucrările, îl lua de braț și se duceau amîndoi la cursuri, la plimbare — deveniră buni prieteni.

Dar într-o zi, în Ivan se trezi un orgoliu firesc; refuză să mai primească sprijinul Anghelinei. „Sînt un orb, un infirm și dinșă își pierde timpul cu mine numai din milă. Nu vreau, nu pot să accept așa ceva!” își spuse Ivan și nu mai răspunse la bunăvoința fetei. La rîndul ei, Anghelina nu fu mai puțin tulburată de hotărîrea bruscă a lui Ivan. Se duse la el, îi vorbi cu toată sinceritatea, căută să-l convingă: „Ești un om puternic. Înveți bine. De ce fugi acum de tine însuși? Nu vrei să privești realitatea în față?” — „Orbul nu mai poate să vadă nimic!” răspunse flăcăul. — „N-ai dreptate. Privește cu ochii amintirii. Toate sînt așa cum le știi. Totul e frumos în viață. Și apoi eu sînt lângă tine. Am să fiu totdeauna cu tine. Am să fiu ochii tăi!”

Peste puțin s-au căsătorit. Tînăra soție a trecut de la facultatea de geografie la facultatea de istorie pentru a învăța împreună cu omul ei drag și a fi mereu alături de el. Nașterea primului lor copil au sărbătorit-o în cadrul familiei studențești. În 1949 Ivan Ivanov, ai cărui ochi erau pentru totdeauna învăluiți în beznă, a absolvit Institutul pedagogic cu calificativul „exceptional”. Desigur, acest succes era în primul rînd rezultatul voinței și inteligenței lui. Dar era și un rezultat al dragostei și abnegației Anghelinei. Noaptea ei nedormite, miile de pagini citite soțului ei, n-au fost în zadar!

După obținerea diplomei, tînărul învățător, simțindu-se pătruns de nostalgia meștegurilor natale, s-a întors în satul său de lângă Pskov. Anghelina l-a urmat acolo, fără să stea nici o clipă în cumpănă, cu toate că pleca într-o regiune depărtată de locul unde se născuse ea.

De doisprezece ani, învățătorul Ivan Ivanov, invalid de război, cu desăvîrșire orb, conduce împreună cu soția lui, Anghelina Ivanova, școala elementară din satul Usadișce. Pe lângă copiii din sat la aceeași școală au învățat și copiii lor. Sînt șase la număr. Cei mai mari o înlocuiesc acum tot mai des pe mama lor: ei îi citesc tatălui ziarele și revistele, cărțile de care are nevoie, îl conduc la plimbare, îi țin loc de lumina ochilor. Cel mai mare dintre băieți, Vova, de șaptesprezece ani, se pregătește pentru examenul de admitere la un institut de telecomunicații.

Ce s-ar fi întîmplat cu pilotul Ivan Ivanov dacă o fată inimoasă nu s-ar fi alăturat de el și nu l-ar fi ajutat, cu atîta curaj și perseverență, să-și recapete încrederea în viață, să redevină un om folositor societății, în ciuda infirmității lui iremediabile?...

Anghelina Nikolaevna poate fi pe drept cuvînt mîndră de opera ei. Ea a făcut dintr-un orb — un învățător, un propagator de lumină. A întemeiat o familie, cu șase tinere vîrstare, care vor fi tot atîtea elemente de nădejde în făurirea lumii de mîine, pașnice și îmbelșugate, ce-i așteaptă în față. Dar mai presus de toate, Anghelina Nikolaevna a înscris cu numele ei încă o pagină memorabilă în viața plină de fapte pilduitoare a poporului din mijlocul căruia s-a ridicat.

Pericle Martinescu

CIBERNETICA

ȘI

CREIERUL

Oricine poate constata o accentuată tendință de diferențiere a disciplinelor științifice, secundată de una de sintetizare. Pentru a o ilustra pe cea dintâi amintim de separarea vechii științe a astronomiei în mai multe discipline: astrofizica, astrobotanica, astronautica, cosmobiologia sau cosmo fiziologia. Pentru cea de a doua tendință exemplul cel mai edificator îl constituie cibernetica. Apărută abia acum 16 ani, această știință s-a dezvoltat extrem de spectaculos și eficient, contribuind la acțiuni de valoare istorică ca lansarea sateliților artificiali și a navelor cosmice sovietice. Iar la ora actuală nimeni nu mai concepe tehnica înaintată fără ajutorul dat de cibernetică automatizării complexe a producției. De asemenea, nu trebuie uitată contribuția calculatoarelor electronice la progresul științei și economiei.

Fiind o știință de sinteză, limitrofă disciplinelor tehnice și biologice și cu implicații în viața economico-socială, e firesc ca realizările ciberneticii, posibilitățile ei de viitor să dea naștere la nenumărate dezbateri. Uneori părerile exprimate pun în lumină puncte de vedere discutabile. Unii ciberneticieni propun soluții tehnice care, deși sînt de mare utilitate, dau naștere unor interpretări discutabile. Cauza acestor interpretări este analogia care se face de obicei între aparatele de comunicare și comandă pe de o parte și activitatea creierului pe de altă parte. Cît de departe poate merge această analogie? Cît de departe trebuie să ajungă influențarea reciprocă a acestor două sectoare, soluțiile pe care și le propun și, mai ales, semnificația care se dă conținutului acestor procese?

Din nou în discuție:

Oricît de diferite ar fi punctele de vedere ale unor specialişti nu totuși să uităm că cibernetica scoate la iveală caracteristici generale, comune unor domenii ale realității, aparent nelegate între ele, cum sînt mecanisme tehnice, organismele vii și viața socială. Cibernetica răspunde necesităților tehnicii și economiei, nevoii de a sintetiza domeniile cunoașterii și în același timp, este una din cele mai noi mărturii ale unității lumii materiale. În jurul ciberneticii și a semnificației pe care o are legătura ei cu celelalte științe biologice și sociale se poartă nenumărate discuții. În centrul acestor discuții se află problema primordialității materiei în raport cu conștiința. Așadar, dezvoltarea ciberneticii stă astăzi deopotrivă în atenția filozofilor și a psihologilor.

Este cibernetica un domeniu strict tehnic?

Unii ciberneticieni din țările occidentale tind să acrediteze opinia că această știință este de fapt un domeniu strict teh-

nic, fără implicații filozofice, că în ce privește concepția materialistă și cea idealistă ea se situează pe un teren neutru. Ideea aceasta este fundamental greșită cum arată I. P. Frolov, acolo unde este vorba de tre gîndire și existență, de activitatea creierului este un complex care a furnizat nenumărate modalități pentru cibernetica) nu poate fi în nici un fel înțeles semnificația filozofică a problemei. Alții o fac aprecieri denaturate atunci cînd vorbesc despre activitatea creierului și aceea a mașinilor create. Uneori aprecierile de genul acesta se fac de mecanicist-vulgare. Așa este, de pildă, identificarea conștiința a creierului cu activitatea unui organ de calcul. Firește, nu ne referim aici la termenii de „cibernetic”, sau „mașini gînditoare”, „inteligente”, creații de popularizare. Acestea nu sînt decît niște etichete și trebuie luate ca atare. Dar faptul că anumiți ideologi burgheze tind să popularizeze imaginea creierului viitoare aflate la cheremul acestor creieri arată că există realmente pericolul răstălmăcirii unor așezări cu prudență de înșiși oamenii de știință care lucrează în domeniul ciberneticii.

Intre un circuit electric și o fibră sau sinapsa neuronală există o analogie înădărită într-adevăr o analogie și dus la rezolvări practice de către ciberneticieni. Dar nu trebuie în nici un fel să se fundată cu identificarea creierului cu un circuit electric. Se știe că circuitul electric funcționează după un principiu închis-deschis, cu

mecanismele cunoașterii

Vederea optică și vederea dermatică

Știința modernă atacă probleme extrem de complexe ale activității omenestii, caută să pătrundă mecanisme complexe ale cunoașterii lumii inconjurătoare. În rândurile de față vom încerca să desprindem cîte ceva din modul de funcționare al mecanismelor cunoașterii vizuale.

Codul vederii

Un cadru pe ecranul televizorului, fotografia unor figuri cunoscute, un tablou sau o statuie celebră, în fine orice obiect este pentru noi o sursă de informație.

Dacă proiectăm o imagine pe un ecran plan compus din granule mărunte ea ne va apare ca o frescă de mozaic, din cauza structurii granulelor a ecranului. Fiecare element al acestui „mozaic” va avea o altă nuanță de culoare, variînd de la alb la negru. Cunoștința nuanțelor elementelor alăturate se poate ușor deduce și nuanța unui element pe care nu l-am văzut.

Unele elemente, mai rar întîlnite, sîntuate la hotarul dintre două porțiuni ale unor imagini diferite ca nuanță de culoare se deosebesc mult ca strălucire de elementele vecine. Aceste elemente formează liniile de contur și furnizează cea mai mare parte a informației pe care o primește ochiul nostru. Într-adevăr, din experiența personală știm că omul este ușor de recunoscut după conturul feței sau al siluetei, deși acestea nu determină complet caracteristicile fizice ale unei persoane.

Dacă analizatorul vizual al omului ar semăna cu un sistem de televiziune, care nu extrage informații din imagine, ci transportă numai imaginea, multitudinea impresiilor provenite din lumea inconjurătoare ar umple foarte repede compartimentele creierului nostru. Nervul optic are circa un milion de fibre. De pe rețeaua ochiului, pe aceste „canale de comunicație” poate ajunge în creier, într-o zecime de secundă, cam aceeași cantitate de informații despre elementele imaginii. În cîteva minute cantitatea de informații poate crește pînă la zece miliarde, depășind astfel numărul total de neuroni din scoarța emisferelor creierului mare. În felul acesta, capacitatea întregului creier și nu numai a centrilor lui vizuali ar fi acoperită în cîteva minute. Se pune problema de a desprinde esențialul dintr-o imagine, de a înlătura tot ce este de prisos —

lucru care se poate face fie prin codificare, fie prin sortarea și excluderea semnalelor provenind de la o informație „statică” care se repetă de mai multe ori. În acest sens, rețeaua oculară are calitatea de a reacționa nu la un flux luminos continuu, ci la variațiile acestuia, ceea ce ne permite să vedem detaliile în mișcare sau cu strălucire variabilă. Cum vede însă omul obiectele nemișcate, care nu-și modifică strălucirea detaliilor? Răspunsul e foarte simplu: în această direcție el este ajutat de deplasările continue, în salturi, ale ochiului. În medie, chiar dacă ne străduim să fixăm privirea asupra unui anumit obiect, ochiul nostru face trei pînă la cinci mici salturi pe secundă. Cu ajutorul acestor mișcări și al altor mișcări auxiliare ale mușchilor oculari mișcîm conținutul imaginilor.

Ochiul alege principalul

Din lumea variată și complexă care ne înconjoară, spre conștiința noastră sînt aruncate „puncte” înguste — firele subțiri ale fibrelor nervoase. A trece pe aceste puncte imensul conglomerat de senzații vizuale de care am vorbit mai sus este o sarcină foarte complicată. Pentru îndeplinirea ei în bune condiții este folosit un complex de mișcări ale diferiților mușchi.

Cînd primim un obiect, salturile bruște ale globilor oculari alternează cu opriri în cursul cărora vedem diferitele amănunte ale obiectului. Vederea nu face un simplu oficiu de transport al informației despre strălucirea diferitelor porțiuni ale obiectului, de la acesta la creier, ci chiar din primul moment cînd imaginea ajunge la ochi determină elementele caracteristice ale imaginii și nu reacționează la acele porțiuni ale imaginii care transmit informații foarte puține. Pe măsura avansării în rețeaua optică elementele se adună în grupe și, apropiindu-se de creier, se complică, formînd imagini optice.

Mașinile ne vin în ajutor

Operația recunoașterii care are loc în creierul nostru se întîmplă, subconștient,

scăpînd înțelegerii noastre directe. De aceea noi putem construi doar ipoteze și căuta confirmarea lor cu ajutorul psihologiei și fiziologiei. Veracitatea acestor ipoteze poate fi verificată cu ajutorul mașinilor electronice de calcul.

Dacă ipoteza este adevărată atunci o mașină în care se introduce un program alcătuit pe baza acestei ipoteze trebuie să recunoască obiectele respective.

Bineînțeles, aceasta nu înseamnă că omul recunoaște obiectele exact așa cum presupun ipotezele respective. Oricum, însă, dacă reușim să învățăm mașina să recunoască imaginile și obiectele la fel ca omul rezolvăm o mare problemă tehnică și deschidem cale largă automatizării în multe domenii ale activității omenestii.

Recunoașterea imaginilor complexe de către om nu se poate baza numai pe mecanisme elementare ereditare. Un rol principal îl joacă învățarea, acumularea experienței. Noi recunoaștem oameni, deosebim pisica de ciine independent de unghiul și de iluminarea sub care le vedem. Deci, în memoria noastră există ceva care nu depinde de condițiile de observație. Acest „ceva” este noțiunea abstractă a clasei de obiecte, imaginea lor optică. Imaginea optică abstractă se formează în conștiința noastră prin experiență. Din copilărie observăm obiectele sub diferite unghiuri și desprindem acele caracteristici care rămîn constante și nu depind de condițiile de observare. Din ele, conștiința noastră formează o imagine optică pentru respectiva clasă de obiecte.

Pentru recunoaștere e suficient să comparăm caracteristicile imaginii unui obiect concret cu aceste caracteristici etalon. Mașina a fost „învățată”, arătîndu-i-se imaginile unor obiecte din aceeași clasă, de exemplu imagini de pisici iar apoi imagini de oameni în poziții și sub unghiuri diferite. Mașina a ales caracteristicile esențiale și a elaborat imaginea optică abstractă, adică și-a alcătuit singură programul.

Cînd i s-a arătat o imagine neobișnuită de pisică, mașina a răspuns: „Nu știu ce este, dar e mai aproape de pisică decît de oameni”. Răspunsul era o urmare directă a faptului că lumea obiectelor din care și-a făcut instruirea mașina era foarte săracă

și se compunea numai din oameni și pisici.

În viitor se vor crea mașini de recunoaștere, cu multe etaje. Fiecare etaj al acestor mașini va fi o treaptă care va alege informația de bază, utilă. În etajele inferioare va avea loc transformarea primară a informației cuprinse în imagine — desprinderea conturului, recunoașterea elementelor imaginii. La etajele superioare va ajunge informația deja abstractizată, din care se alege caracteristicile esențiale. Alegerea acestor caracteristici formează imaginea optică.

Vederea dermatică

Nu prea demult, ziarele sovietice au vestit omenirii descoperirea unui fenomen: Roza Kuleșova, femeia care vede cu degetele.

Kuleșova sezează culoarea razei de lumină care trece prin filtre și cade pe degetele ei, distinge tonurile vii și tonurile slabe. Ea poate citi litere și cifre cu ajutorul degetelor, distinge forma și culoarea unei curbe pe ecranul oscilografului, nivelul și culoarea unui lichid într-o eprubetă.

Vederea dermatică a Rozei Kuleșova se supune aceluiași legi ca și vederea obișnuită. Dacă Kuleșova pipăie cu degetele un pătrat albastru într-o rază de lumină roșie, acest pătrat i se pare violet ca și unui experimentator care se uită la el. Cînd în loc de lumina roșie s-a aprins o lumină albă, atît Roza cu degetele cît și experimentatorul cu ochii au văzut pătratul albastru.

La Kuleșova este foarte puternică constanța impresiei culorii, adică relativa invariabilitate a culorii văzute, în cazul modificării iluminării. De exemplu, hîrtia de scris ne apare albă și cînd e puternic iluminată de soare și în penumbră și la lumina electrică. Dacă luminăm această hîrtie cu un felinar roșu aprins, ea ni se pare albă însă, roșie decît pare ciudat, Kuleșova „vede” cu degetele hîrtia tot albă, chiar în razele unei puternice lumini roșii.

Vederea dermatică are însă și multe deosebiri de vederea optică. De exemplu, Kuleșova a învățat să recunoască nuanțe

curentul fie că trece, fie că nu trece. Acest „tot sau nimic” cibernetic nu epuizează însă posibilitățile mult mai complexe ale neuronului, fără să mai vorbim de sistemele extrem de cuprinzătoare și complicate care realizează activitatea nervoasă superioară — sediul proceselor psihice. Caracterul dinamic, ondulatoriu al activității creierului, prezența unor stări fazice, ca treceri de la o stare a conștiinței la alta, caracterul activ al inhibiției, proces fundamental supus el însuși unor intensități graduale, cu semnul minus, care însă nu poate fi analog celui din starea „închis” a releului electronic, toate acestea ne arată că trebuie păstrată o anumită măsură atât în folosirea unor termeni cit și în generalizarea raporturilor dintre aceste activități. Este cu totul greșit, de pildă, ca pornind de la unele principii juste ale activității nervoase, ca modele de inspirație pentru crearea unor analogi electronici ai neuronilor (ceea ce constituie una dintre căile de dezvoltare a noii științe, bionica), să se ajungă la a impune fiziologilor soluții forțate. De multe ori se pornește de la un principiu, pentru ca mai apoi căile practice de rezolvare, în dezvoltarea analogiei de la care s-a pornit, să se îndepărteze mult de modelul de inspirație, iar conținutul acestor căi să devină specific, deosebit.

Creier cibernetic = creier uman?

Una din orientările mai noi din cibernetică a dus la crearea unor mașini care modelează activitatea creierului, reproduc artificial unele laturi ale funcționării organismelor biologice. „Rinichiul”, „plăminul”, „inima” artificiale, „creierul electronic” artificial sint creații de mare interes și utilitate care folosesc principiul modelării. Unii adversari ai ciberneticii atribuie acestor rezolvări un iz de mecanicism, pornind de la teza eronată că principiul modelării ca atare este mecanicist. Ei greșesc, firește. Nu e mai puțin adevărat însă că uneori se caută să se facă și analogii nu numai de principiu, între activitatea creierului și a creierilor electronici, ci și în ce privește conținutul activității acestora. Desigur, putem spune că o mașină de tradus electronică, un jucător de șah sau de domino electronic (cum ar fi creația lui M.A. Pervin), un compozitor sau poet electronic, o mașină de diagnosticare medicală (cum ar fi aceea a acad. Gnedenko) sint supuse nu numai unei activități asemănătoare cu activitatea rutinieră intelectuală, elementară, ci chiar unor activități legate de aspecte de ordin mai complex, cum ar fi procesul de creație. Aceste mașini modelează deci activitatea gândirii. De aici și întrebarea pe care și-o pun înșiși constructorii cit și marele public: se va ajunge oare la un stadiu cind creierii ciberneticii vor egala cantitativ și calitativ activitatea creierului uman, depășindu-l chiar?

În cazul cind motorul principal în crearea constructorilor de aparate cibernetică nu este analogia dintre fenomenele biolo-

gice și activitatea mașinilor — arată V. V. Parin, ci necesitatea dezvoltării economiei prin intermediul dezvoltării tehnicii, răspunsul la această întrebare nu este greu de găsit. În societatea socialistă, comunistă, aceste creații electronice produse de activitatea creierului urmăresc ușurarea muncii omului. Aparatele, agregatele, mașinile sint auxiliare activității omului în societate, ele îl eliberează de operațiuni intelectuale cu un caracter mai mult sau mai puțin mecanic, repetitiv, furnizându-i în schimb timp liber pentru o activitate de creație multilaterală, mai bogată.

Nu trebuie să ne lăsăm deci furati de tendința de a atribui semnificații eronate analogiilor dintre activitatea conștiință a creierului și cea fără viață a tuburilor și contactelor electronice. O mașină de tradus folosește un „dicționar” (vocabulary), o „memorie”, „legături temporare”, activități de pe urma cărora rezultă un text tradus la fel de bine ca de un traducător autorizat. Uneori aceste mașini pot realiza chiar ceea ce nu reușesc traducătorii: să descifreze complicate mesaje lingvistice cum au fost cele conținute de manuscrisele maya (realizarea tinerilor ciberneticieni din Novosibirsk). Dar asta nu trebuie să ne facă să uităm că, în ultimă instanță, tot omul este acela care a rezolvat problemele cele mai complicate, firește, prin intermediul mașinilor pe care le-a creat! Principiile analogice de funcționare nu trebuie să ducă la identificarea legilor de funcționare a mașinii cu cele ale creierului. Mașina funcționează cu cifre, cu șiruri de numere, cifruri pentru cuvintele din „memoria” ei. Pe cind memoria omului folosește cuvinte-noțiuni asimilate nu dintr-o dată, ci în urma unui proces îndelungat de cunoaștere de către om a realității, a activității de producție. Inserate în memorie, aceste noțiuni cu caracter abstract dar cu conținut elastic se modifică în funcție de experiența individuală, socială. Cit de bogată, vie și cuprinzătoare este așadar, ca să ne referim numai la exemplul de mai sus, activitatea gândirii umane în comparație cu activitatea fizică a mașinii! În ultimă instanță se poate spune că ceea ce se introduce în programul creierului electronic tot aceea se și scoate, cu alte cuvinte rezultatele juste, conforme cu realitatea obținute de mașină depind de justetea programării făcute de specialiști. În această ordine de idei merită a fi citat exemplul dat de un participant la Simpozionul internațional de la Moscova în problema „Societatea și tehnica viitorului”. Dacă întrebarea pe care o adresăm mașinilor este prostească să nu așteptăm din parte-le un răspuns inteligent. Fiind chemat să dea o so-

luție salvatoare la strategia Pentagonului, un creier electronic a răspuns la întrebarea: „Cind va începe războiul” printr-un simplu „da”. Ce înseamnă da? s-au întrebat generalii? Și, scontind pe o eroare din partea mașinii au formulat încă o dată întrebarea. „Da, întocmai așa, Sir”, a fost cel de-al doilea răspuns al mașinii, la fel de neconcludent.

Așadar mașina și rezultatele activității ei depind de activitatea creatoare a gândirii, de conștiința omului. Așa cum a afirmat odată acad. V. M. Glușkov, chiar în cazul mașinilor cibernetică care se autoperfecționează impulsul inițial pentru desfășurarea unei evoluții artificiale este dat tot de om.

Ion Ciofu

Institutul de psihologie al Academiei R.P.R.

Știința distractivă

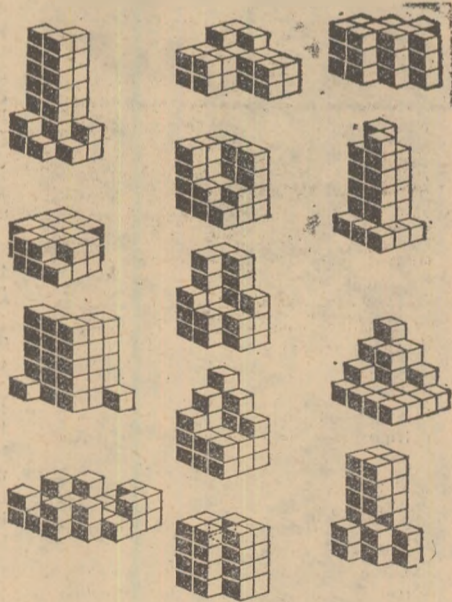
La o prelegere a cunoscutului savant german Werner Heisenberg despre fizica cuantică s-a întâmplat să asiste un scriitor danez. În timp ce

Cuburi și imagini în spațiu

Heisenberg desena pe tablă niște cubulețe pentru a explica pe înțelesul tuturor o problemă dificilă, scriitorului îi veni în minte o interesantă problemă de geometrie. Și gândi: ce-ar fi să încerc să alcătuiesc tot felul de corpuri de forme neregulate combinând de fiecare dată același număr de cuburi, de aceleași dimensiuni? În timp ce Heisenberg își continua prelegerea, scriitorul desena pe o foaie de hirtie diverse combinații de cuburi. Acasă, repetă combinațiile folosind, însă, în locul hirtiei cuburi adevărate.

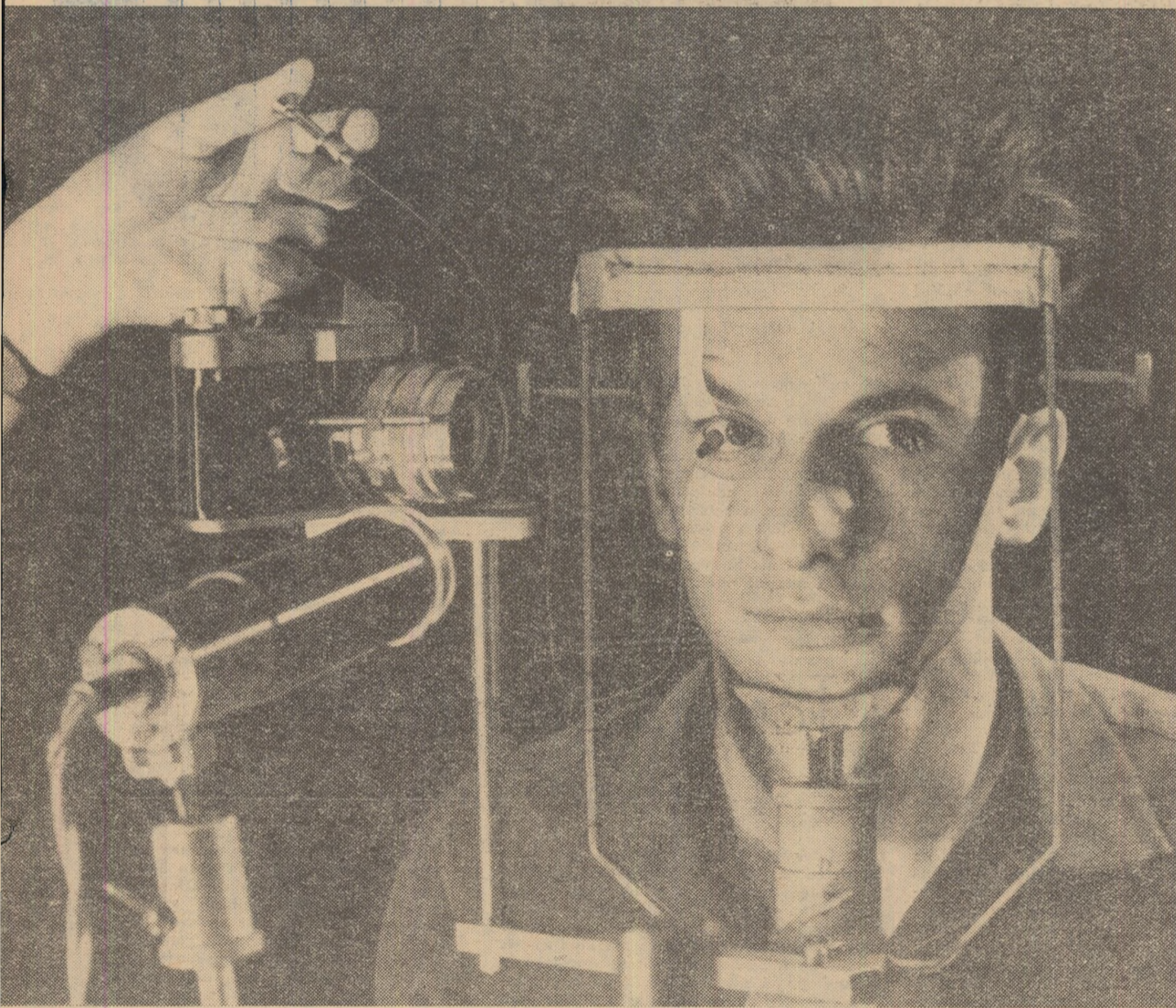
Așa s-a născut jocul cu cuburi. Astăzi acest joc se bucură de mare popularitate. Cine a încercat măcar o dată să alcătuiască figuri din cuburi s-a „molipsit” pentru totdeauna de pasiunea pentru acest joc.

Revista sovietică de popularizare științifică „Nauka i jizni” care a publicat anul acesta în câteva numere un ciclu de „Cuburi pentru toți” subliniază că jocul cu cuburile nu este o simplă distracție, ci un minunat antrenament pentru perceperea imaginilor în spațiu.

De obicei, se pornește de la figuri simple și se continuă, firește, cu figuri din ce în ce mai complicate.

Reproducem mai jos, după „Nauka i jizni”, una din seriile de „Cuburi pentru toți”. Încercați și dv să alcătușiți asemenea figuri. Dar... atenție! Vă prevenim că e mai ușor să începi o asemenea treabă decit să te lași de ea. La această concluzie ajungi nu după profunde cugetări ci pe o cale empirică.

Cu o rază de lumină reflectată de o oglinjoară aplicată pe globul ocular se studiază mișcările ochiului în timpul vederii.

ere și cifre printr-o foaie de is albă, străvezie.

derii dermatice, recepționarea electromagnetice de către anatomic duce la apariția în conr imagini optice deosebite ale dermatice. Kuleșova nu poate lucru, dar spune că sezează re într-alt fel, sub formă de „puncte”, „linii ondulate”, este senzații dermatico-optice ea semnala ale unor anumite ori și ale unor modificări în

iluminarea obiectelor, tot așa cum pentru noi asemenea semnale sint imaginile optice.

În cursul „citirii” și „vederii” dermatice, vederea optică o deranjează pe Kuleșova și ea se leagă strins la ochi, astfel incit lumina să nu pătrundă.

Se părea că Roza Kuleșova este un fenomen interesant. Dar experimentări făcute la catedra de pedagogie și psihologie a Institutului pedagogic din Nijni Taghil (U.R.S.S.) cu 50 de studenți au determinat la 10 dintre ei existența vederii dermatice. Studenții au învățat rapid să recunoas-

că cu degetele două-trei sau chiar mai multe culori.

Se pare că „vederea cu degetele” se bazează efectiv pe capacitatea pielii de a sezisa culoarea. În pielea degetelor, ca și în rețeaua oculară, există pigmenți care absorb culoarea și se deosebesc ca sensibilitate spectrală.

Descoperirea acestui fenomen deschide noi căi în elaborarea metodelor de ajutorare a oamenilor cu defecte de vedere.

Ing. L. Rubel

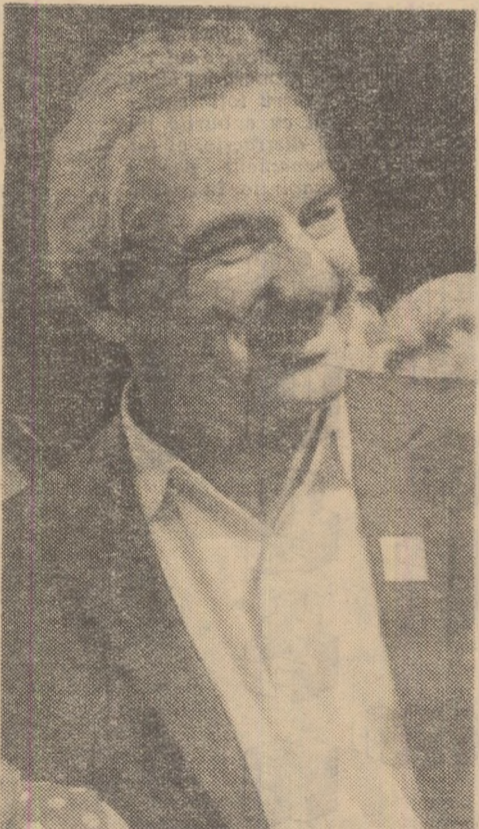
Întâlniri în săli, platouri și studiouri

Mulți dintre cineaștii sovietici prezenți la Festivalul de la Moscova și-au făcut cunoscute oaspeților de peste hotare munca, gândurile și proiectele. Pe unii, Festivalul i-a surprins în plină activitate creatoare, lucrând intens la realizarea unor noi opere cinematografice. Alții, prezenți la aproape toate manifestările Festivalului, s-au întreținut îndelung cu cineaștii străini într-un rodnic schimb de impresii.

Serghei Bondarciuk regreta, înainte de începerea Festivalului, că turnarea unuia din cele mai importante episoade ale filmului „Război și Pace” — bătălia de la Borodino, îl va împiedica să asiste la manifestările Festivalului, să reîntâlnească cineaști din lumea întreagă cu care a durat, în cursul anilor, trainice prietenii.

Și totuși... Nu numai moscoviții, ci și numeroși oaspeți de peste hotare prezenți la Festival, au aflat cu interes că unele filmări pentru „Război și Pace” se vor efectua chiar în Piața Roșie, spre podul care traversează riul Moscova. E drept: prins în iureșul muncii, Serghei Bondarciuk n-a putut participa decât foarte sporadic la proiectele de filme și întâlnirile Festivalului. Dar lucrând citava din secvențele filmului „Război și Pace” în inima Moscovei și-a făcut cunoscute gândurile, proiectele și munca „pe viu”. Mulți cineaști din toate colțurile lumii, care se interesează de munca lui Bondarciuk, au stat de vorbă cu cunoscutul regizor și actor sovietic (autor și interpret al filmului „Soarta unui om”) acolo, la fața locului, în pauzele dintre filmări. Discuțiile, poate mai scurte, din cauze obiective, aveau un farmec aparte: înconjurați de sute de figuranți în costume militare de epocă, printre căruțe cu coviltir, la umbra coloanelor ridicate din necesitățile filmării, cei veniți să-l vadă la lucru pe Bondarciuk se simțeau introduși în atmosfera filmului. Cuvintele lui Bondarciuk despre marea întâlnire cinematografică de la Moscova, adresate oaspeților, au avut, în acest cadru de lucru, semnificații sporite.

Veselă, plină de viață, prezentă pretutindeni, tinăra actriță Nadejda Rumianțeva (pe

Actorul Ivan Pereverzev în timpul Festivalului.

care am aplaudat-o recent în „Regina stației de benzină”) a legat în timpul Festivalului, poate, cele mai multe prietenii. Buna ei dispoziție a fost, oricând și oriunde, contaminantă. Nu ne-am mirat. Știam că în timpul lucrului la filmul „Fetele”, în condițiile dificile ale unei ierni în Uralul de Nord, la —40 grade, nici troicnele în care se cufunda până la brâu n-au izbutit s-o intimideze: își petrecea ore întregi în pădure, totdeauna gata să urce o pantă abruptă, rostind în fața camerelor de luat imagini monologurile ei comice în vreme ce limba era pe punctul să-i înghețe.

Sinceră și veselă, Rumianțeva a câștigat, pe ecran, numeroși spectatori în U.R.S.S. și peste hotare. (Printre izbînzile-i artistice recente se înscrie și premiul feminin de interpretare cucerit anul trecut la Festivalul filmului de la Mar del Plata). Cu aceleași arme ale buneii dispoziții, Nadia i-a cucerit și pe participanții la marea competiție cinematografică de la Moscova. Am întâlnit-o în mijlocul unui grup de artiști mexicani, fredonînd, împreună, cîntece de prietenie. Am văzut-o în mijlocul participanților la Festival în timpul unei frumoase excursii cu vaporul pe riul Moscova, învățîndu-i melodii rusești. Și am auzit-o, istorisind foarte hazliu, povestea debutului ei artistic la școala-studio de pe lângă Teatrul central pentru copii din Moscova cînd, la 14 ani, s-a prezentat în fața juriului.

— Ești prea tinăra pentru a intra în studio — i s-a spus. Cîți ani ai?

— Șaptesprezece — a răspuns Nadejda mîndră.

— Hm... și ce ne recîți?

— Monologul lui Famosov.

— Cum? — s-a îngrozit respectabilul președinte al comisiei, imaginîndu-și-l pe Famosov din comedia lui Griboedov „Prea multă minte strică”, impunător, cu o voce profundă, de bas.

Toată lumea a suris. Dar fetița, fără să se fisticască, a început să recite monologul. După un minut toată comisia se prăpădea de ris. Și Nadejda a fost admisă.

După romanul lui Vadim Kojevnikov „Vi-l prezint pe Baluev” regizorul V. Komissarjevski a realizat filmul cu același titlu, prezentat în cadrul Festivalului. L-am cunoscut pe „Baluev”. Înalt, cu părul argintiu, cu niște ochi albaștri de mare expresivitate. L-am cunoscut, pe ecran și în viață, în persoana aceluiași bun actor sovietic Ivan Pereverzev. Iată ce ne-a spus actorul, despre interpretarea acestui personaj pe ecran:

— „De mult mi-am dorit să joc un astfel de rol. Scenariul mi-a dat posibilitatea să interpretez un personaj prin excelență pozitiv, cu preocupări multilaterale, profund omenești. Filmările n-au fost deloc ușoare. Luni întregi am locuit pe un șantier de construcții, unde m-am apropiat de muncitori. Împreună începeam ziua de lucru, împreună mîncam la cantină, stăteam ore întregi de vorbă. Așa l-am înțeles mai bine pe Baluev. Am trăit un an cu personajul meu și vreau să cred că nu l-am trădat. Pentru mine este o mare satisfacție. Da, oricîm poate invidia viața agitată, dar plină de bucurii a lui Baluev!”

Un grup masiv de delegați străini a vizitat, într-una din zilele Festivalului, studioul „Mosfilm”. Printre cineaștii-gazdă s-au aflat regizorul I. Raizman (autorul filmului „Asta e dragostea?”), care a început să ruleze pe ecranele noastre), actorii Margarita Volodina și Vsevolod Sanaev, operatorul Fedor Dobronravov. La recepție, Vladimir Surin, directorul general al studioului, a urât bun venit tuturor cineaștilor de peste hotare. Apoi a urmat vizitarea studioului, întins pe un teritoriu imens. Noile platouri, echipate cu utilaj tehnic foarte modern, au atras îndeosebi atenția vizitatorilor.

Pentru a satisface dorința oaspeților, în marea sală de înregistrare a studioului gazdele au răspuns la numeroase întrebări despre activitatea „Mosfilm-ului”. Am putut astfel afla, numeroase date interesante despre studio, care atestă munca rodnică a cineaștilor săi. Iată câteva. În cadrul studioului sînt produse anual aproape 40 de lung-metraje. Ele sînt proiectate în mai bine de 70 de țări... Regizorul filmului „Tragedia optimistă” (premiat anul acesta la Festivalul de la Cannes) Samson Samsonov se pregătește pentru ecranizarea capodoperei cehoviene „Trei surori”. În afară de „Război și pace” se vor turna, încă în acest an, alte câteva filme pe ecran panoramic... Vizita la „Mosfilm” a fost extrem de instructivă pentru oaspeți.

În sfîrșit, câteva noutăți despre cinematografia sovietică, pe care le-am aflat la una

Veselă, plină de viață, Nadia Rumianțeva a legat nenumărate prietenii.

din conferințele de presă organizate în cadrul Festivalului. Le expunem succint. Este în curs de realizare un film despre viața și opera lui Karl Marx. Mai multe filme vor fi consacrate unor episoade din viața lui Vladimir Ilici Lenin; unul din aceste filme, „Caietul albastru”, a fost chiar început de către regizorul L. Kulidjanov. Este în curs de realizare adaptarea cinematografică a piesei lui Vsevolod Ivanov, „Trenul blindat 14-69”. Anul acesta vor fi turnate în U.R.S.S. peste 100 de filme. În Ucraina a început turnarea unei noi producții:

„Majestatea sa”, consacrată clasei muncitoare sovietice. Aproape 80 de filme din țările socialiste și peste 50 de filme din țările capitaliste sînt proiectate anual în U.R.S.S.

Ne-am notat cu atenție toate aceste știri și le așternem pe hîrtie, consemnînd, prin ele, doar cîteva cifre și cîteva din multiplele preocupări ale cineaștilor sovietici în momentul de față.

Călin Căliman

Tamara Siomina — eroina unei operete

Interpreta Katiușei Maslova din „Invieră” a devenit protagonista filmului „Nastea Batmanova”, o adaptare pentru ecran a operetei „Actrița iobagă” de N. Strelnikov. Este povestea unei fete iobage care, ajunsă actriță la curtea unui conte, are de înfruntat nenumărate piedici în aspirația ei spre fericire. Subordonate legilor operetei, întâmplările dramatice din viața Nastei iau adesea o întorsătură tragicomică, sînt presărate cu momente hazlii. Iaritatea este provocată atît de comicul unor situații cit și de prezentarea caricaturală a unor personaje ca „geniul răului”, contelo Kutaisov, un erou ridicol și capricios, interpretat de Evgheni Leonov (falsul dresor din „Raidul vîrgat”) și valetul acestuia, furtunosul Epildifor, intruchipat de Serghei Filipov sau cutezătorul husar Nikita (Serghei Iurski) și camerista Polenka (Grenada Mnațakanova care, mai mult decît în comedia „Melodii de pe Neva”, își vadește cu acest prilej proaspătul, strălucitul talent muzical). În rolul lui Andrei Baturin, (tinărul îndrăgostit de Nastea) debutează studentul Dmitri Smirnov, de la școala-studio „Sciukin” din Moscova.

Filmul „Nastea Batmanova” este realizat în studiourile leningrădene de regizo-

rul Roman Tihomirov, autor al unor foarte apreciate filme muzicale: „În lumea dansului”, „Evgheni Oneghin”, „Dama de pică”, „Ciolpon, steaua dimineții” ș.a.

Și în nou-i film muzica va avea, evident, un loc foarte important. E adevărat că diferitele arii au fost imprimate pe benzi de magnetofon, actorii trebuind numai să-i „dubleze” pe cîntăreți prin mimică. În privința dansului, însă, lucrurile s-au dovedit mult mai complicate. În scenele de masă sînt folosiți balerini, dar și interpreții principali au trebuit să învețe mișcările dificile ale vechilor dansuri, pe care le execută în scenele filmate de aproape.

Noua întâlnire cu talentata Tamara Siomina în rolul Nastei Batmanova se anunță extrem de interesantă. Spre deosebire de rolurile anterioare, cu rezonanțe grave și uneori tragice (în afară de Maslova, actrița a mai interpretat rolul surorii medicale Dașa în „Colegii” și al controloarei Arina în „Cursa fără încărcătură”), Tamara Siomina apare acum pentru prima oară într-un rol de comedie. În care, după cum afirmă regizorul Tihomirov, reușește să releve resurse noi, neașteptate ale personalității ei artistice.

biblioteca să-mi aduc aminte de chimie. La școală, în loc de chimie, îl citeam pe Monte-Cristo; acum îmi pare rău. Simbătă am stat pînă noaptea țirziu. Nici la întâlnire nu m-am dus. Acum nu știu ce să-i spun; doar n-o să creadă că tocceș la chimie.

— Sigur că n-o să creadă. Cine-i tata?

— Una cu ochi negri. O știți? — Vera Gavrilovna. Din clasa a zecea. Ea o să mă încheie la haină. Îi place dansul la neunte. Mi-a trecut plăcile de patofon, pînă au devenit străvezii...

— Liusea, te rog nu te mai for... Dar ce fel de a-daos?

— Să încercăm cu criolit și cu pilitură de fier.

— Cu maistrul ai vorbit?

— Da! Cine poate să stea de vorbă cu el? O ține morții: „planul” și iar „planul”.

In sfîrșit, se lvi și curtea fabricii unde lucra tata. La poartă cînta o orchestră și fetele dansau, cu poșetele la subțioară. Muncitorii făcuseră cerc în jurul tății și o luară pe Liusea în brațe; maistrul Egor Ivanovici, care venise îmbrăcat cu o șapcă nouă și avea o fundă roșie la reverul hainei îl dăruî un steguleț. După Volodia se lvi cu un tablou mare, înțipt într-un băț lung. Tabloul înfățișa chipul unui om care semăna cu Egor Ivanovici, avea o șapcă de piele și ochelari cu rame de sîrma. Lui Liusea îi păru că Volodia purta tabloul peste măsură de mîndru și pentru ca să nu i se urce prea mult la cap, de atîta mîndrie îi spuse:

6

3

apel la mama ei. Dar acum nu voia să facă nazuri. Dimineața avea un caracter deosebit, sărbătoreșc. Radioul cînta pe străzi și odaia era inundată de un soare atît de cald încît fotografia de pe perete se făcuse sul. Liusea se îmbrăcă încetișor, singură, se spălă, apoi intră în sufragerie s-o roage pe mama să-i facă fundă.

Sufrageria avea două ferestre. Printr-una din ele se vedea cerul albastru și acoperișurile uscate ale caselor. Cealaltă era acoperită pe dinafară cu o pinză roșie. Întînsă pe un stelaș de lemn. Prin pinză se străvedeau litere negre și semne de exclamare de aceeași culoare. Din cauza pinzel, toate lucrurile din sufragerie deveniseră roze: la masă ședea un tată roz, care bea ceai răsfoind o carte, fără nici o poză.

— Te felicit, fiica mea! — i se adresă tata și o sărută, aplecîndu-se tare.

— Dar unde-i mama? — întrebă Liusea rotindu-și ochii prin cameră, gata să izbucnească în plîns.

Tatăl tuși și-i spuse:

— Vine imediat, s-a dus după... cum se cheamă... după marmeladă, la magazin. Și adăugă liniștit: n-are rost să scîncești.

Cînd mama se ducea după marmeladă n-avea rost s-o mai aștepti. Liusea întui vag că mama se grăbise să se ducă la școală, unde o așteptau fetele din clasa a zecea „B”. „Ei și. Își spuse, așezîndu-se pe scaun. Cu tata e chiar mai bine. El, cel puțin, o să mă ducă în brațe și apoi n-o să mă silească să beau laptele...”

Liusea se intrîsă. Toți se supăraseră pe Volodia — și Egor Ivanovici, și Vera Gavrilovna. Cei din spate se supăraseră pe Egor Ivanovici pentru că nu călca în

Doar undeva pe o stradă se aude
O armonie singuratică rădăcînd.

versunare:

Egor Ivanovici făcu un mic salt, schimbă piciorul și, încercînd să pășească în tact, începu să cînte cu în-

stimpărită-te, măcar azi.

la locul tău și nu te mai băga în capul coloanei. A-

— Ascultă Stepanov, strici mereu rînduiala. Trece fier? Întrebă Volodia timid.

— Egor Ivanovici, dar dacă am folosi pilitură de era acoperit de un steag mare.

se vedea nici unul, dar ceea ce se petrecea în spate dea vre-un tramvai peste el. E adevărat că în față nu

niștită cînd într-o parte, cînd în alta, de teamă să nu Umblau pe linie de tramvai. Liusea privea nel-

— Da! Tata n-ocă și treci în rînd. Maistrul o luă pe Liusea de mîna. Știi cît costă criolitul tău?

— Gheorghî Vasilievici nu v-a spus nimic despre criolit? Întrebă supărat Volodia.

— Unde ai fost? Îi luă în primire Egor Ivanovici, supărat, pe Volodia. Gheorghî Vasilievici aleargă peste tot să-și caute fata. Unde-ai fost? Ia vino-ncoă, Mergem împreună. Ce ție și cu tinerii ăștia! Se pricep să

11

14

ca să vadă mai multă vreme Mausoleul și pe cei aflați la tribună...

— Tată, hai să mai trecem o dată pe aici, se rugă Liusea.

— Nu se poate. Nu se poate, fata mea.

— Se poate, strigă Volodia. Înconjurăm Kremlinul și ne încolonăm din nou.

— Du-te mai bine și te impacă cu Vera Gavrilovna, i-o tăie tata. M-a rugat să-ți spun că te așteaptă la „Dubrovski”. Am întîlnit-o în timp ce îmi căutam fata.

— Pe cuvînt de onoare? Întrebă Volodia.

— Toate vorbele mele sînt de onoare. De ce nu i-ai spus adevărul.

— Egor Ivanovici, ține te rog tabloul, îl imploră Volodia.

— Asta-i bună!

— Ține. Doar e portretul dumitale. De altfel, nici nu trebuie să-l duci prea departe. Camionul e pe Lavrusenski. Eu fug după băbuța mea...

— Care băbuță?

— Băbuța căreia i-am dat biletele la „Dubrovski”. Și trecînd maistrului tabloul aproape cu sila, o luă la fugă.

— Are gust băiatul, îi spuse tata lui Egor Ivanovici. Apropo de adaos. N-ar fi bine să încercăm cu zgură de la cuptoarele Martin?

— De ce nu... Să încercăm. Cu zgură merge. Apoi își luară la revedere iar Liusea i se păru gro-

primise, cînd dădura, în sfîrșit, peste figuri cunoscute. sea se pregătea tocmai să-l povestească ce cadouri

albe. Volodia tăcea mereu, semn că asculta atent. Li-

despre literere de pe lozină, ce se făcuseră din negre, să mergi la demonstrafie cu mama decît cu tata, și

vestească și despre circ, și despre faptul că e mai bine grăbeau să-și ajungă coloana. Liusea izburti să-i po-

Volodia îi plăcea Liusei tot mai mult. În timp ce se Bătrînica se sperie și luă biletele.

tate...

două bilete la „Dubrovski”. Începe la șapte și jumă-

lodia unei femei pe lingă care tocmai trecea, puțin

— Nu stai puțin! Ascultă bătrînic, se adresă Vo-

— Vreau, spuse Liusea și întinse mîna după bilete.

— Vrei să-ți dau te biletele?

„Dubrovski”

— Așa-i, consimți Liusea. Ne descurcăm noi și fără

tori nimic. Nu-l așa?

opri Volodia. Mergem unde ne place. Nu-l sîntem da-

— De ce crede Vera că trebuie să verificce totul, o

— Eu am fost la circ și am văzut un urs adevărat...

Volodia nu-i răspunse. Mergea grăbit, făcîndu-și loc

— E în regulă?

— Gheorghî Vasilievici nu v-a spus nimic despre

deodată atî de trist, îl întrebă, privîndu-l în ochi:

Liusea îi luă de mîna și neînțelegînd de ce devenise

Unde-ai fost?

— Unde te-ai pîtit, mognideată! exclamă Volodia.

— Nene! Îi strigă fata.

15

zav de cearghios Egor Ivanovici, văzîndu-l cum pășea pe trotuar de unul singur, purtînd un tablou mare și greu care-l înfățișa chiar pe el.

— Tată, nu-i așa că Volodia o să-și găsească băbuța, întrebă Liusea.

— O găsește el, nu incape îndoială.

— Și o să i se dea și zgură.

— Și zgură.

— Are gust Volodia, nu?

Tata nu-i răspunse nimic, ci o privi doar sever și făcu de cîteva ori „hm”, dar Liusea nu se sperie căcl în ochii tatei luceau scînteii vesele.

16

„Vite ce steag am”, la care Volodia nu mai avu, bine-înțeles, ce răspunde.

Apoi, pe neașteptate, porniri cu toții, rîzînd să se încoloneze și Liusea își făcu socoteala că tatălui ei îi de veselii și de zgomotoși. Cineva strigă „un-do!” muzica începu să cînte și coloana se puse în mișcare, mai înțîi în pas cadențat, apoi fiecare după cum îi trecea prin cap. Casele din jur erau îmbrăcate în stea-șuri, placarde și lozinci, radioul cînta peste tot și soarele se arăta la toate încrucșările de străzi. După ce intră într-un bulevard larg, coloana începu să se oprească tot mai des. În timpul opririi două or-chestra aliate aproape una de alta cîntau muzică de mare etate se auzi un vultet puternic ce acoperi a-mîndouă orchestrele și deasupra străzii se lvră zbu-rînd niște avioane. Cu toții începură să-și fluture sep-cite; umbrele avioanelor încecară pe zidurile albe, pînă-n vîrt cu viteza fulgerului; deasupra caselor pă-sărite se rotiră speriate. Tata privi lung după avioane și cînd băgă de seamă că cei din față o luaseră din loc se grăbi să-l ajungă din urmă. Fugea lăta fuga caraghios Egor Ivanovici cel gros, cu galoși în mîna

7

17

SERGHEI ANTONOV

Demonstrația

Liusea se hotărîse încă de dimineață, în timp ce-și trăgea ghetetele, să se ducă la demonstrație cu mama ei. Cu tata nu era deloc interesant. Avea s-o țînă tot timpul în brațe, ca să nu se piardă, și pînă în Piața Roșie avea să tot stea de vorbă cu muncitorii de la turnătorie despre cuptoarele rotative și despre mașinile de șarjare. Cu mama era altceva. Fetele din clasa a zecea „B” căroră mama le predă istoria, au să-i cumpere înghețată pe furiș și împreună cu ele o să poată hoinări în voie.

Liusea avu, însă, de furcă cu ghetetele: capetele metalice ale șnururilor se stricaseră, arătau acum ca niște ciucuri și nu treceau prin găuri. De obicei, cum n-avea răbdare să-și încheie singură ghetetele, Liusea făcea

DEMONSTRAȚIA

BIBLIOTECA "VEAC NOU"

IN BIBLIOTECA
"VEAC NOU"
au apărut în 1963:

25 S. Antonov :
Trenul de cursă lungă
26 S. Alhoșin :
Salonul
27 Iulian Semionov :
..Inima mea e-n muni
28 Oles Gonciar :
Mult cer
29 V. Sukșin :
A venit Ignaha
30 Gheorghii Mdivani :
S-a furat un consul
31 Iuri Kazakov :
O dimineață liniștită

8

fugea Volodia cu tabloul lui ; tata striga că acu-acu îi întrece și Liusei i se părea că cineva din preajmă-i țipa de fericire. Și nu-și dădu seama cine țipa decît cînd tata îi spuse : „Taci, fata mea ! M-ai asurzit de tot”. După ce-i ajunseră pe cei din față, coloana se opri iar. Tata îl rugă pe Volodia să aibă grijă de Liusea și porni să-l caute pe Egor Ivanovici.

Imediat după plecarea tatei, o fată într-o pufoaică albastră și în pantaloni de schi se apropie de Volodia și i se adresă pe un ton rece :

— Vera Gavrilovna vă cheamă pînă la dînsa. Școala noastră e peste două organizații.

Și fără să mai aștepte răspunsul, fata se făcu nevăzută.

Volodia o privi îngrijorat pe Liusea și o întrebă :

— Ce facem, mergem ?

— Mergem.

— Egor Ivanovici o să ne dea voie să facem experiența, pe Vera o s-o convingem să nu mai fie supărată și o să fim cei mai fericiți oameni.

— O s-o convingem, spuse Liusea. Dar trebuie să ne întoarcem repede înapoi, ca să nu te certe tata.

Cele două organizații se dovediră foarte mari și cînd trecură de ele Liusea o zări imediat pe mama ei. Alături de mama ei erau fetele din clasa a zecea „B”, toate în pufoaice albastre și pantaloni de schi ; erau multe, dar semănau una cu alta, de parcă ar fi fost surori bune. Mama se miră văzînd-o pe Liusea în brațele unui necunoscut, dar Volodia îi explică că tata se

6

dusese să-l caute pe maistru și că el se va întoarce numaidecît cu Liusea. Fetele o rugară pe mama s-o oprească pe Liusea, dar mama le spuse că tata va fi necăjit și îi ceru lui Volodia să o ducă imediat îndărăt. Volodia făgădui, dar se îndreptă spre Vera Gavrilovna.

— Uf, că departe mai sînteți, spuse el apropiindu-se, în sfîrșit, de o fată cu cozi mari, cu ochi negri și cu o insignă de Comsomol.

— Dacă ți-a fost greu nu trebuia să vii, răspunse Vera.

— Nu fii supărată, Vera, începui Volodia să se explice cu același ton cu care tata îi spunea Liusei că mama e plecată după marmeladă. Simbătă, Gheorghii Vasilevici ne-a mobilizat la o adunare. Pînă noaptea fîrziu.

— Nu minți.

— Nu mint.

— Simbătă, Gheorghii Vasilevici a fost la teatru. Ai uitat că soția lui e profesoara noastră și eu știu totul ?

Volodia înghiți, de parcă ar fi băut o cană de apă.

— Poftim biletele, continuă Vera. Nu merg cu tine la „Dubrovski”.

Și dispăru, la fel de mîndră și de rece ca prietena ei. Între timp coloanele înaintau, se auzea mereu strigîndu-se „stai”, deasupra capetelor filfiiau steaguri și undeva, departe, cînta o orchestră. Volodia își luă tabloul în spinare și porni îndărăt, uitînd de Liusea.

ca și Egor Ivanovici, ca și Volodia, rârîndu-și pașii
uita tot timpul într-acolo și pareea răsucit într-o parte,
sesse în urma, steagurile îl acopereau mereu și tata se
— Stai, tata, stai ! striga deodată Liusea, dar marea
Egor Ivanovici, și de Volodia...

se simțea atît de bine încît uitase și de tatăl ei, și de
mișcări liniștite și a acordurilor solemne ale muzicii
și tandrele de valurile de oameni, și din cauza acestei
tute, după tactul muzicii. Liusea era purtata cu grija
Marea nestîrșită de oameni se undia în toate direc-

tr-o singura piatra de pref.
Includ sub razele soarelui de parca ar fi fost tătat din-
cupola verde a Palatului din Kremlin, Mausoleul stră-
marele steag purpuriu care flutura mlîndru și ușor pe
multicolore, caschetele și beretele demonstranților,
jenii, tribunele împodobite parca cu flori, batcurile
ale Kremlinului, bulbii răsucii ai bisericii Vasili Bîa-

Totul se vedea acum foarte bine : zidurile crenelate
pe Liusea pe umeri.

După ce trecură de Muzeul de Istorie, tatăl o ridică

— Nu vorbi prostii.

gîndul tatălui, dar acesta îi răspunse scurt :

carămizi, pe dinăuntru și pe dinafara. Își împartași
clădire n-ar avea nici o camera și că ar fi plîna cu
de istorie. Liusei i se pătruse dintodeauna că aceasta
Acum treceau prin dreptul clădirii roșii a Muzeului

meu cu mama", își spuse Liusea.

tacea și el... "Trebuie să mă scol mai devreme și să

pas cu ceilalți. Pesemne că și tata o să se supere. Cine
știe pe unde-i acum, pe vre-un trotuar, se uită cum
trec oamenii, e neliniștit din pricina Liusei, nu l-au
lăsat să intre în colană, s-a dus acasă, s-a așezat la
masă și răsfoiește o carte fără poze...

Egor Ivanovici tuși și se uită peste umăr. Volodia
nu era acolo. Tabloul lui se vedea mult înainte.

— Trebuie să vedem cum să scădem prețul de cost
și el îi tot dă zor cu pilitura lui de fier, rosti Egor
Ivanovici.

— Vreau la tata, ceru Liusea.

— Vine și tata... Au încercaț oameni mai deștepți
decît Stepanov să reducă procentul de cupru din zgu-
ră, au studiat chestiunea și din punct de vedere eco-
nomic, și în toate felurile...

Văzînd că Volodia se apropia iar de ei, Egor Iva-
novici începu din nou să cînte :

Cînd se aude pe cîmp, cînd la poartă,

Cînd se'ntoarce din nou înapoi.

— Dar nefelin ? întrebă Volodia.

— Tată ! strigă Liusea și se zmuci cu atîta putere
din brațele lui Egor Ivanovici încît era să-i zvîrle de
pe cap șapca cea nouă.

Tatăl se întorsese tare obosit și nu vorbea cu ni-
meni. Egor Ivanovici își potrivi șapca, tăcut. Volodia
privea vinovat cînd la tata, cînd la Egor Ivanovici și

— De ce-ai venit fără palton ? îl întrebă sever tata.
parca n-ar fi fost vorba de Liusea, ci de o papușă.

— Ia te uita ce rotunjoara e, observa Volodia, de

— Patru pe cinci.

— Cîți ani are ?

— Nu-i un el, ci o ea. E fata.

bîl pe Liusea.

— E ai dumneaovoastră ? întrebă el, privînd-o gra-
tricon vargă, de fotbalist.

Haina-i era descheată și pe dedesubt se vedea un

— Nu v-am observat, Gheorghî Vasilievici.

Bătălul facu ochii mari și se scuza stîngherit :

— Volodia ! strigă tata. De ce nu spui buna ziua ?

neri fără paltoane și fără șepci.

chiar cu număr pe margine. Pe de lături mergeau ti-
tute roșii, cu sireni, cu fereștrica pentru mecanic și

lăsate jos. Pe platforma era o mică locomotivă cu ro-

aceea de ele. Deodată se îvi un camion cu obloanele

cu grija, în așa fel încît nimeni nu se temea în ziua

privînd și cîntînd. Mașinile mergeau încet și-i ocoleau

Oamenii păseau pe trotuare și prin mijlocul străzii

la care se dusesse mama după marmeladă, era închis.

pe dinafara. Mai jos flittiau steaguri. Magazinul,

sebir ca literele și semnele de exclamare erau acum,

acoperea fereștră din sufrageria lor, cu singura deo-

frumoasă. La etajul cinci — o lozină mare, aceea care

Casa în care locuia Liusea era în ziua aceea tare

Mincara amîndoi în grabă și ieșira în stradă.

Ai răbdare, o să te însori și o să te încheie nevasta
la toți bumbii.

— Nu mi-e frig, Gheorghî Vasilievici. Cine se duce
la înot adună căldură pentru toată viața, făcu Volo-
dia, arătîndu-și dinții strălucitori. M-am gîndit cum
să economisim cuprul. Trebuie să facem o experiență,
Gheorghî Vasilievici...

— Nu, nu. Astăzi și miine nu sint șeful secției.
N-am chef de nici un fel de discuție... feroasă, roști
tata, făcînd un semn de apărare cu mîna. Dar mai
apoi, rîzgîndindu-se, întrebă : Ce fel de economii,
deci ?

— Cred că mii de tone pe an...

— Oho ! Să-mi aduci neapărat aminte, poimîine.

Astăzi, frățioare, nu-s inginer... Am lăsat acasă legiti-
mația de la fabrică. Liusea, nu te mai foi. Ca să te
smulgi de treburi, Volodia, cel mai bun lucru e să te
gîndești la natură. Ia te uită ce soare. Ca la țară...
Ce propunere ziceai că ai ?

— Uite, noi aruncăm zgură care are aproape 40 la
sută cupru. E prea groasă. Ne trebuie un alt adaos,
pentru ca zgura să se subțieze.

— Tată, mergem la circ ? întrebă Liusea simțînd că
iar începe o discuție lungă și plicticoasă despre unul
și același lucru, discuție pe care o purta tata și la te-
lefon și la masă, cînd aveau musafiri.

— Mergem, fata mea, mergem... Ce fel de adaos ?

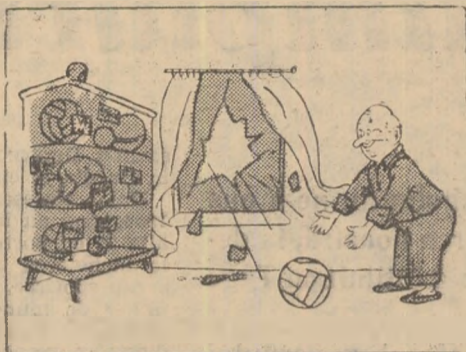
— Asta-i toată chestia, ce fel de adaos punem ? Tre-
buie să facem o experiență. Am fost zilele astea la

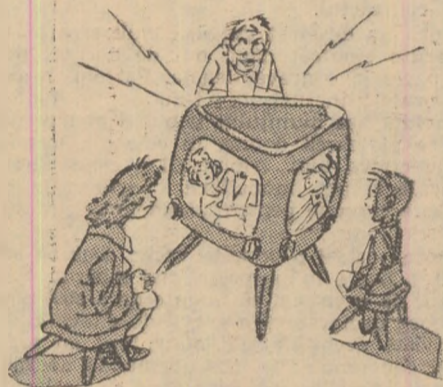
UMOR • UMOR

— Ei drăcie! Iar am dat de un arheolog!
Desen de V. Voevodin

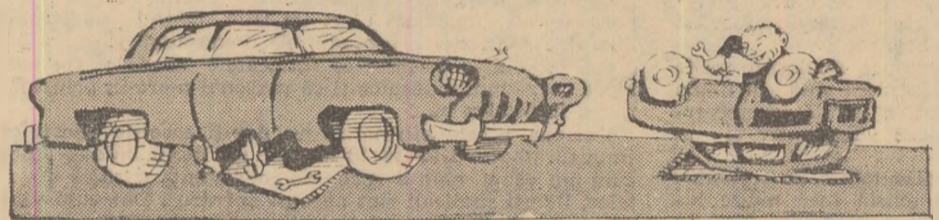
— Bucuriile colecționarului
Desen de V. Soloviov

— Sugestie pentru aplanarea conflictelor.
Desen de D. Belov

Desen de S. Aleksandrov

— Avantajele automobilului de mic litraj.
Desen de S. Spasski

APARATELE de RADIO

VĂ OFERĂ **AUDITII PERFECTE**

29 SEPTEMBRIE

18 AUTOTURISME

MOTOCICLETE, SCUTURI, ETC.

VALOAREA TOTALĂ A PREMIILOR ÎN OBIECTE ȘI BANI 4.500.000 LEI

SPORTEXPRES

CONSUMAȚI PRODUSELE LACTATE SIBIANA

DE CALITATE SUPERIOARĂ

BARHET DIFTINĂ FINET produse de INTREPRINDERILE TEXTILE GALAȚI

Combinatul chimic FAGĂRAȘ livrează:

- BACHELITĂ PENTRU UZ GENERAL ÎN DIVERSE CULORI
- BACHELITĂ PENTRU UZ ELECTROTEHNIC
- BACHELITĂ PENTRU UZ ELECTROTEHNIC ÎN EXECUȚIE TROPICALIZATĂ
- BACHELITĂ TEXTILĂ
- REZOLI DIVERSE TIPURI
- LAC DE BACHELITĂ
- NOVOLAC SOLID, SEMIFLUID ȘI ALCOOLIC
- CORNOPLAST PENTRU MĂȘTURI IMITATIE CORN
- CELULOID, PLĂCI DE DIFERITE GROSIMI ȘI CULORI
- CELULOID ȘIEFAT
- CELULOID MARMORAT
- CELULOID PLĂCAT
- AMINOPLAST DIVERSE CULORI

execută:

Prese industriale de toate tipurile din bachelit și aminoplast, pentru înlocuirea materialelor ferovase și neferovase precum și a lemnului.

Pentru producția de serie executăm proiectarea și sculele necesare presării pieselor comandate.

F.A.T. CODLEA

Vinde din stoc la comandă fermă următoarele materiale:

- LAVOARE DE FAIANȚĂ — 600 mm
- CRISTALE PENTRU NOPTIERE METALICE 35x43x5
- DIFERITE GARNITURI DIN CAUCIUC
- DIFERITE GARNITURI DIN PIELE
- ARCURI SPIRALE
- FURTUN DIN CAUCIUC 8x12 și 19x28

Informații suplimentare se pot obține zilnic la sediul întreprinderii sau la telefon 146 Codlea

Suedia: Oameni și întâmplări

— Credeți că în 10 zile o să cunoașteți Suedia?

Reporterul de la postul de televiziune din Stockholm nu ne-a pus întimplător această întrebare a doua zi după sosirea noastră, la dejunul în cursul căruia delegația de ziariști sovietici s-a întâlnit cu Tage Erlander, primul ministru al Suediei.

Discuția pe care am avut-o atunci cu conducătorul guvernului suedez a fost utilă și interesantă. Răspunzând la o întrebare despre mijloacele de îmbunătățire a relațiilor sovieto-suedeze, primul ministru a declarat:

— Înțelegerea între popoare este lucrul cel mai important. De multe ori popoarele săvârșesc greșeli în atitudinea unora față de altele. Oamenii simpli trebuie să cunoască adevăratele stări de lucruri, să știe adevărul.

150 de ani de pace

Coexistența pașnică în relațiile dintre state este poate unul din cele mai populare cuvinte de ordine în Suedia. O sută cincizeci de ani de furtuni războinice au trecut ocolind țara. Milioane de oameni au căzut pe cimpurile de luptă, mii de orașe au fost transformate în ruine, mulțimi de oameni rămași fără adăpost au rătăcit pe drumurile Europei dar suedezii au continuat să se bucure de avantajele păcii. E adevărat că hitlerismul a fost gata-gata să-și întindă tentaculele nimicitoare și asupra Suediei. Se știe că în aprilie 1940, după ocuparea Danemarcei și Norvegiei, Hitler voia să atace și Suedia. Dar guvernul sovietic a condamnat atunci categoric aceste intenții și a cerut Germaniei hitleriste să renunțe la violarea neutralității suedeze. Mai târziu, în 1945, Günther, ministrul de externe al Suediei, a recunoscut deschis că declarația din 1940 a guvernului sovietic a jucat un rol hotărâtor în evitarea agresiunii hitleriste. În felul acesta Suedia a continuat să se bucure de pace.

Și trebuie să recunoaștem că suedezii au știut să folosească bine această împrejurare. În momentul de față Suedia are unul din cele mai ridicate niveluri de trai din Europa și după cât se pare chiar din toată lumea. Poporul suedez este un popor talentat și harnic. El a făurit o industrie bine dezvoltată și o agricultură de mare productivitate. E de ajuns să precizăm că deși în momentul de față numai 10 la sută din locuitorii Suediei lucrează în agricultură, ei asigură necesitățile de produse agricole ale țării într-o proporție de 110 la sută.

O puternică impresie ne-au făcut întreprinderile industriale suedeze. Chiar din primele zile ale vizitei noastre am făcut cunoștință cu marca companiei suedeze pe acțiuni „ACEA”. Această firmă cu 38.000 de salariați are o vechime de optzeci de ani. Firma produce 22.000 de produse diferite. Dar acum, „ACEA” se mândrește în special cu prima centrală electrică atomică suedeză care urmează să intre în funcțiune curînd lângă Stockholm.

Progresul tehnicii și sporirea producției ridică în fața oricărei țări capitaliste problema piețelor de desfacere. Aproape toți reprezentanții cercurilor de afaceri cu care ne-am întâlnit ne-au vorbit despre concurența crescîndă desfășurată pe piața mondială de Japonia, Germania occidentală, Statele Unite și alte țări. Iar la orizont se întrezărește și „Piața comună” cu barierele ei vamale restrictive și cu circuitul ei economic închis.

Relațiile comerciale ale Suediei cu Republica Federală Germană se desfășoară de pe acum „într-un singur sens”, cum se spune. Deficitul balanței suedeze cu R.F.G. este de un miliard de coroane pe an. Și cel puțin pentru moment nu există perspective de îmbunătățire a situației!

Care-i dar soluția? Spre cîntecul oamenilor politici suedezi trebuie să arătăm că ei resping categoric posibilitatea ca Suedia să intre în Comunitatea Economică Europeană, socotind pe bună dreptate că acest lucru ar însemna o abatere de la politica de neutralitate. „Unii — ne-a spus Gunar Lange, ministrul Comerțului Exterior al Suediei — consideră C.E.E. nu numai o alianță economică, ci și o alianță politică defensivă între membrii europeni ai N.A.T.O. Guvernul suedez nu s-a gîndit niciodată să intre în această comunitate, lucru care ar însemna renunțarea la politica noastră de neutralitate. Pot să declar acest lucru categoric. Guvernul suedez exclude această posibilitate”. În continuare ministrul ne-a spus că Suedia nu va deveni în nici un caz membră a C.E.E., dar trebuie să ia toate măsurile pentru a evita eventualele măsuri discriminatorii ale C.E.E. față de dînsa.

Reversul fațadei

În momentul de față, în Suedia se fac auzite tot mai puternic glasuri care cer dezvoltarea pe toate căile a comerțului cu țările lagărului socialist. Comerțul reciproc avantajos cu U.R.S.S. are vechi tradiții. Chiar din primii ani ai puterii sovietice Suedia a furnizat utilaj pentru hidrocentrala de la Volhov. Apoi, suedezii au livrat Uniunii Sovietice utilaj industrial pentru alte construcții, centrale electrice etc. Înainte de război, Suedia importa din U.R.S.S. 11 la sută din totalul mărfurilor importate și exporta în U.R.S.S. 10 la sută din totalul exporturilor ei.

În 1946 a fost semnat un acord comercial sovieto-suedez pe cinci ani. Conform acordului, Suedia a acordat atunci Uniunii Sovietice un credit de un miliard de coroane pentru plata comenzilor sovietice de utilaj, asigurînd în felul acesta folosirea capacității de producție a propriei ei industrii. Cercurile reacționare suedeze au stîrnit o zarvă ostilă în jurul acestui acord și au împiedicat realizarea lui integrală. „Suedia — ne-a spus pri-

mul ministru Erlander — a fost prima țară care a încheiat după război un acord de credite cu U.R.S.S. Atunci am fost criticați dar astăzi vedem că am procedat foarte bine”.

De aceeași părere sînt și mulți alți suedezi. Nielsen, directorul șantierului naval „Götaverken”, care execută niște comenzi sovietice, ne-a spus că el acordă o deosebită atenție dezvoltării comerțului cu Uniunea Sovietică. Este un punct de vedere pe care îl împărtășesc și muncitorii din întreprinderea respectivă.

Intr-adevăr, interesul față de Uniunea Sovietică crește pe fiecare zi ce trece. Zece mii de oameni studiază limba rusă prin radio iar sute de studenți o învață în universități. Limba rusă a fost introdusă facultativ și în gimnazii.

Firește, în ciuda realizărilor indiscutabile în economie și pe plan social, în Suedia mai există încă multe lucruri care s-ar cere îmbunătățite. Și astăzi încă în Suedia, ca de altfel și în celelalte țări scandinave, femeile primesc la aceeași muncă un salariu mai mic decît bărbații. Impozitele sînt foarte mari iar o bună parte din salariu e înghițită de chirie. Astfel, lăcătușul Rune Iunsson, cu care am stat de vorbă, are un salariu de 1400 de coroane pe lună, din care trebuie să plătească 400 de coroane pentru impozite și 298 de coroane pentru

ș.a.m.d. De aceea e greu să afirmi cînd sînt legale grevele în Suedia și cînd nu.

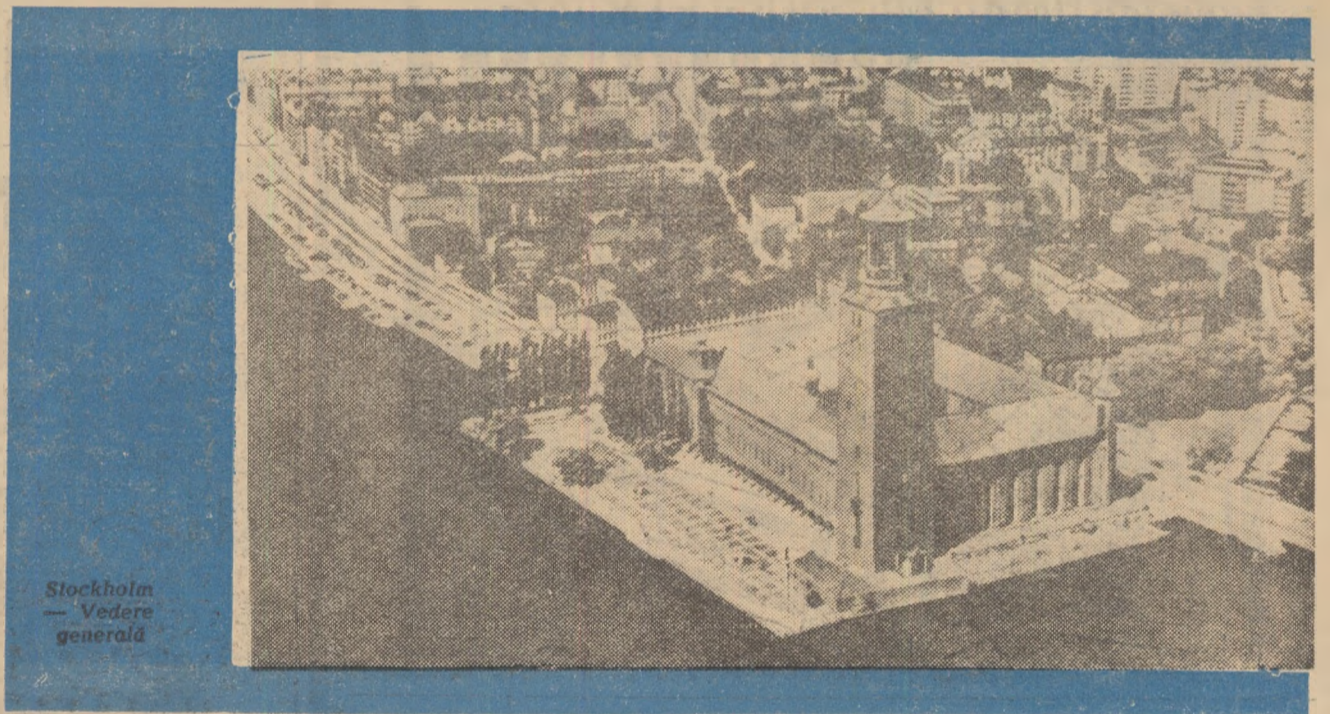
Îmi amintesc, de pildă, de cunoscuta grevă din aprilie 1954, cînd au încetat lucrul docherii din Göteborg și din alte 22 de porturi. Greva a fost determinată de faptul că la încheierea contractului pe anul 1954 muncitorii au cerut sporirea salariilor și îmbunătățirea condițiilor sanitare de muncă. Deși proiectul de contract colectiv a fost votat numai de 469 din cei 6000 de membri ai sindicatului respectiv, conducerea sindicatului a hotărît totuși să semneze contractul.

După ce muncitorii au declarat grevă, conducerea sindicatului a exclus din sindicat două mii de docheri pe motiv că au luat parte la o grevă ilegală. Patronii n-au rămas nici ei cu brațele încrucișate: i-au dat în judecată pe greviști în fața așa numitului tribunal al muncii și au cerut să li se plătească daune. În cele din urmă, după o anchetă de cîteva luni, tribunalul a condamnat organizațiile sindicale și pe muncitorii portuari la o amendă de 340.000 de coroane pentru „daunele pricinuite patronilor”.

S-ar putea spune că asta-i o poveste veche. Dar ea se repetă destul de des, poate în proporții mai mici, și astăzi. Ni s-a povestit, de exemplu, că înainte de a sosi noi docherii din Göteborg declaraseră o grevă de cîteva zile. Greva a fost calificată drept ilegală, muncitorii au fost dați în judecată și condamnați la cîte o amendă de 250 de coroane. Așa încît în Suedia e foarte greu de declarat grevă.

Suedezi sînt convinși că coexistența pașnică a țărilor cu sisteme sociale diferite nu numai că e posibilă dar și necesară. Ministrul de externe Nilsson ne-a declarat că salută din toată inima politica de coexistență pașnică promovată de guvernul sovietic. Ideea coexistenței pașnice este împărtășită și de Ulin, liderul partidului liberal. Arne Geijer, președintele Federației sindicatelor din Suedia, ne-a declarat că sindicatele suedeze sprijină ideea coexistenței pașnice și că personal n-are în principiu nimic împotriva ei.

Desigur, aceste afirmații nu pot fi socotite decît ca îmbucurătoare. Dar se întîmplă un lucru ciudat. Așa cum am văzut, cînd e vorba de coexistența pașnică a statelor, liderii sindicali sînt absolut „pentru”. Dar cum vine vorba de dezvoltarea colaborării între sindicate din diverse țări și făcînd parte din diferite uniuni sindicale internaționale situația se schimbă. E adevărat că în momentul de față conducerea F.S.S. nu exercită, după cum afirmă Geijer, presiuni directe asupra sindicatelor care doresc să întrețină relații cu sindicatele din țările socialiste. Dar, ca să fim sinceri, n-am auzit ca Arne Geijer să se arate totuși prea entuziast iar conducerea F.S.S.

Stockholm — Vedere generală

chirie. Cu alte cuvinte o sumă care echivalează cu jumătate din salariul lui.

Vîrsta de pensionare este și ea foarte mare. Atît bărbații cît și femeile primesc pensie abia de la 67 de ani în sus. Dacă ținem seama că durata medie a vieții este în Suedia de 69 de ani pentru bărbați și 71 de ani pentru femei este evident că mulți primesc pensie cînd sînt în pragul mormintului. După cum trebuie să ținem seama că cea mai mare parte a cheltuielilor pentru întreținerea celor inapți de muncă și a bătrînilor este suportată tot de oamenii muncii prin diverse contribuții.

Interesele oamenilor muncii din Suedia ar trebui să fie apărate de sindicate. Federația sindicatelor din Suedia (F.S.S.) este o organizație puternică care intrunește 41 de sindicate cu un milion și jumătate de membri, adică 90 la sută din toți muncitorii suedezi. În afară de F.S.S. mai există și Uniunea funcționarilor, cu 500.000 de membri. Liderii sindicatelor obișnuiesc să sublinieze că ei știu să găsească un limbaj comun cu patronii. În același timp ei afirmă bucurorii că din 1945 în Suedia n-a mai fost nici o grevă.

Dar în legătură cu cele de mai sus trebuie să facem o precizare. E vorba de greve legale. Conform legislației suedeze, orice grevă declarată în perioada cînd sînt în vigoare contractele colective este socotită ilegală. Cînd termenul unui contract colectiv expiră și nu se poate încheia imediat altul (de pildă, din cauza divergențelor dintre muncitori și patroni), acțiunea vechiului contract este prelungită de obicei cu o lună, apoi pe încă o lună

să încurajeze astfel de contacte. Arne Geijer nu este numai președintele F.S.S., ci și președintele Confederației internaționale a sindicatelor libere (C.I.S.L.). Firește, ne-am interesat și cum privește el relațiile de viitor dintre confederația pe care o conduce și Federația Sindicală Mondială. Din păcate, însă, răspunsul n-a fost prea încurajator. Personal, ne-a declarat Geijer, nu vîd nici o perspectivă de colaborare dintre C.I.S.L. și F.S.M.

Nu cred că e cazul să mă opresc în aceste însemnări de călătorie asupra istoriei scîndării mișcării sindicale internaționale și a celor care au provocat-o. Pentru noi nu încape nici o îndoială că principalul rol în C.I.S.L. l-au jucat și îl joacă conducătorii trade-union-urilor engleze și ai sindicatelor din S.U.A. Ei plătesc și ca atare ei dau tonul. Dar cred că a sosit vremea ca și ceilalți lideri sindicali să se gîndească dacă n-ar fi cumva timpul să se treacă și în acest domeniu la o politică de colaborare.

★ Mă tem că titlul însemnărilor mele a fost puțin cam prea promițător față de ceea ce cuprînd ele. Dar e greu să cunoști Suedia — o țară dezvoltată, interesantă și bogată. Așa încît în cele zece zile ale șederii noastre n-am prea putut cunoaște multe. Dar ceea ce am vrut să știm am aflat totuși și anume că poporul suedez dorește pacea și e gata să lupte pentru ea. Și nu merita oare să vizităm Suedia pentru asta?

V. Hatunțev

